

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2:40
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACȚIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.

Mulțămite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fileri.
 Manuscrisurile nu se în-
 napoiază.

Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Memoriul d-lui dr. Ioan Mișu

În fața memoriului publicat al d-lui dr. Ioan Mișu pentru orientarea publicului facem următoarele constatări:

Ministrul președinte contele Khuen-Héderváry nici-când nu s'a adresat comitetului central executiv al partidului național român spre a încerca în înțelegere cu acesta aflarea chipului de rezolvire a chestiunii naționale române, ori condițiunile unei îndulcirii a raporturilor dintre poporul maghiar și cel român, respective dintre guvernul actual al Majestății Sale și partidul național român din patrie.

D-l dr. Ioan Mișu, care a fost însărcinat din partea ministrului președinte contele Khuen-Héderváry cu misiunea de a afla mijloacele și căile potrivite pentru împăcarea poporului român din patrie cu stările politice actuale din Statul-Ungar nici-odată, în acest obiect nu a consultat comitetul central executiv al partidului național român din patrie.

Comitetul central executiv al partidului național român, prin urmare nu are nimic de a face cu memoriul prezentat din partea d-lui I. Mișu ministrului președinte contele Khuen-Héderváry în obiectul așa numitei „împăcări între Maghiari și Români“.

Ce e drept, comitetul național, în mod indirect, a fost pus în cunoștință despre acțiunea d-lui dr. I. Mișu, fără să i-se fi comunicat însă vr'odată acele condițiuni, de la a căror împlinire aștepta d-l dr. Ioan Mișu asanarea situațiunii politice, în care se află în prezent Statul-Ungar.

Comitetul național, care asemenea dorește sincer asanarea situațiunii politice actuale a Statului-Ungar prin rezolvirea cu adevărat patriotică a chestiei naționalităților nemaghiare din patrie, față de acțiunea d-lui dr. Ioan Mișu și-a impus rezervă binevoitoare mai ales fiindcă, tot în mod indirect, i-s'a dat din partea d-lui dr. Ioan Mișu asigurări, că dânsul numai în perfectă înțelegere cu partidul național român crede și dorește, a putea afla condițiunile de asanare ale situațiunii politice actuale.

În vederea acestor asigurări comitetul național, a însărcinat din sânul său bărbați de încredere, cari, când ar fi fost chemați, ar fi avut să deie factorilor competenți, reprezentanța comitetului național român, deslușirile de lipsă în chestiunea aceasta de mare greutate pentru dezvoltarea prielnică a patriei noastre.

Acești bărbați de încredere ai comitetului național n'au ajuns niciodată în situațiunea de a satisface misiunilor, deoarece într'acestea acțiunea d-lui dr. Ioan Mișu se zădărnicișe.

D. dr. Ioan Mișu în decursul acțiunii sale a consultat afacerea cu unii membri ai comitetului național român.

Aceștia, după mai multe întrevederi cu d. dr. Ioan Mișu, fără a angaja absolut întru nimic nici comitetul central executiv al partidului național român, nici însuș acest partid, și-au formulat în scris punctul lor de vedere principial, în deplină consonanță cu principiile politice ale partidului național român.

D. dr. Ioan Mișu a luat act de părerile și de declarația principială a membrilor comitetului național român, cu cari a conferat, dar memoriul, pe care l-a prezentat ulterior d-lui ministru-președinte contele Khuen-Héderváry, în *textul său definitiv* nu l-a comunicat cu dânsii.

În urmă d. dr. Ioan Mișu a comunicat acestor membri ai comitetului național român, că numitul președinte contele Khuen-Héderváry a declarat memoriul de sub întrebare, ca nepotrivit pentru a fi luat ca bază de discuțiune și astfel d. dr. Ioan Mișu a considerat acțiunea sa definitiv terminată, fără nici un rezultat.

Acesta este istoricul acțiunii d-lui dr. Ioan Mișu, încât acea acțiune privește comitetul central executiv al partidului național român și pe acei membri ai acestui comitet, cu cari d. dr. Ioan Mișu a conferat în meritul misiunii sale.

În fața acestor constatări nu are nici un rost să intrăm în aprecierea meritorială a celor cuprinse în memoriul d-lui dr. I. Mișu.

Este însă evident mai presus de orice îndoială, că situațiunea politică a poporului român din Statul-Ungar prin guvernarea contelui Khuen-Héderváry întru nimic, cel puțin înspre bine, nu s'a schimbat, ci este același, ca sub guvernele precedente.

Guvernul actual al Majestății Sale susține și pentru mai departe ideea Statului național maghiar și negarea îndreptățirii popoarelor nemaghiare la validitatea lor politică în cadrele acestui Stat. Actele de guvernare, procedura organelor administrative sunt și sub guvernul Khuen-Héderváry dirijate de principiul supremației de rasă.

Situațiunea actuală politică a poporului român din Statul-Ungar este perfect clarificată. Nici comitetul executiv, nici mai ales conferința națională nu are nimic de clarificat, ci întreg partidul național are înalta datorie să continue cu toată energia lupta mare pentru validitatea politică a poporului român în cadrele constituționale ale Statului-Ungar.

Această luptă în curînd se va întei.

Rutenii din Ungaria

— Starea Rutenilor din Ungaria —
 — Decadența economică și culturală a Rutenilor — Cauzele acestor decăderi —

Mi s'a făcut cea mai mare onoare fiind invitat de onor. Redacțiune a „Românului“, să scriu un articol asupra Rutenilor din Ungaria. Bucuria îmi este cu atât mai mare, cu cât mi-am propus ca o datorie, să fac cunoscut popoarelor străine viața neamului meu, care pentru partea cea mai mare a popoarelor e o carte cu șapte pecete. Nu greșesc, dacă voiu afirma, că chestia ruteană în lumina ei modernă are pentru Români o valoare necunoscută, cu toate că sunt atâtea puncte de atingere între ei pe teren istoric, bisericesc, și teritorial. Singur numai petecul de pământ al Bucovinei este acela unde Românii și Rutenii închiși într'o provincie austriacă, comunică viu pe teren politic și economic. Și făcând abstracție dela neînțelegerile mici și neînsemnate, cari nu se pot evita, trebuie să admitem neapărat, că chiar Bucovina e sub soare, acel ținut binecuvântat unde li s'a permis Rutenilor să trăiască în bună înțelegere cu vecinii lor, ceace poate servi ca model celorlalte națiuni ale Monarhiei noastre.

Și precum în Bucovina cele două popoare conlocuitoare, în ciuda concurenței firești, au știut să ducă la îndeplinire în complectă măsură selecționarea pe terenul politic, cum dovedește votul electoral sancționat de curând pentru dieta Bucovinei, așa conlucrarea celor două neamuri, în partea maghiară a Monarhiei, unde ambele sunt pârtașe de aceeași soartă, e impusă de o necesitate cu mult mai mare.

Natural, Rutenii în Ungaria după numărul lor formează un factor ceva mai neînsemnat, căci ei formează, dacă nu luăm în considerare datele tendențioase statistice ungurești, abia jumătatea de milion. Dar și această mică fracțiune din Ungaria a marelui națiuni rutene, care numără peste 30 milioane, ar putea trage mult în cumpănă în lupta naționalităților nemaghiare, — dacă asocierea Rutenilor din Ungaria n'ar fi redusă în urma altor împrejurări, cari n'au nimic comun cu arta matematicii.

E aceasta o totală decadență culturală și economică a Rutenilor din Ungaria, după care a urmat destrămarea conștiinței naționale.

Urmașii acelor viteji mândri și înstăriți ai principelui rutean Feodor Korjatowicz, cari i-au urmat înspre poalele sudice ale Carpaților, se treziră după oblăduirea de mai multe veacuri a Oligarhiei maghiare într'o stare atât de înspăimântătoare, încât înzadar am căuta vr'o analogie pentru aceasta în întreaga Europă.

Scăderea lor numerică, mai în urma emigrărilor în masă în America, mai din cauza mortalității extraordinar de mare a copiilor la acest neam de altfel destul de productiv, precum și în urma altor aparițiuni triste a stării lor economice mizerabile, e o dovadă vie pentru aceasta.

Starea jalnică a populațiunii rutene, îngrozi pe guvernul maghiar, care în anii ultimi simți necesitatea să sară într'ajutorul țaranului rutean, prin încercări și mijloace paliative economice, cari să-l mântuie de uzura, care ducea la ruină. Astfel nu mai putea încassa dela acest popor restanțele de dare.

Precum uzurarii jidani, veniți din Galiția, și tolerați de regimul maghiar, ca un element de maghiarizare, îi răpiră țaranului rutean pământul și-i nimiciră bunăstarea lui materială, pe urma cărui dezastru să îngropă și sănătatea lui, tot astfel și politica nenorocită de naționalitate a Maghiarilor, aplicată față de Ruteni, a adus cu sine, ca și cultura sufletească să fie aici mai inferioară, decât chiar și în cele mai înapoiate ținuturi din Europa.

Învățământul național li-s'a redus la nimica, nu numai cu scopul, ca poporul silit la instrucție elementară ungurească, să fie lipsit și de cel mai primitiv mijloc de a se lumina, dar și pentru că tot sistemul de instrucție e de așa, ca să amortească orice conștiință națională și să deștepte în popor sentimentul național maghiar. (Școalele populare rutene sunt înlocuite cu duiumul prin școale ungurești, întocmai cum se înlăturase pe la mijlocul veacului trecut și în școlile medii rutene unele studii, cari se predau în limba ruteană). După ce s'a pus în serviciul acestei idei toată puterea Statului, e ușor de înțeles, că conștiința națională se pierdea din ce în ce mai mult.

Ca întotdeauna, în astfel de cazuri, straturile culte au fost cele dintâi, cari au devenit necredincioase neamului lor, ba s'a întâmplat în Ungaria, că se pierdură în marea maghiară și cei mai conservativi membri ai clerului Bisericii rutene, care

de altfel prin ritul ei deosebit și prin limba slavă, ca limbă rituală, a servit ca scut și în privința națională, căci și la Ruteni, confesiunea are multe atingeri cu naționalismul. Cu durere, a trebuit să înregistrăm în Ungaria aceea, că și majoritatea dintre preoții ruteni, se numără între Maghiari, și numai în treacăt conced bisericeii lor un caracter național. Se înțelege dela sine, că în astfel de împrejurări, nu dispun de reuniuni ori alte organizații, (o reuniune și o societate de editură există numai pe hârtie), n'au literatură, n'au presă, afară de revista săptămânală „Nedila”, editată de guvernul din Pesta, și una condusă de un preot din Ungvár cu numele Nauka, ambele însă, atât după cuprins, tedință și chiar limbă se pot privi cu tot dreptul ca o rușine a presei.

E natural, că e o tristă datorie, pe care voim să o îndeplinim, când cercăm să aducem la lumina zilei astfel de stări jalnice. Dar lumina e prima condiție pentru prosperarea unui lucru bun.

Cauza, că guvernul ungar s'a năpusit atât de mult asupra Rutenilor din Ungaria, nu zace numai în acceptarea politiceii maghiare, ci la aceasta contribuie și lozinca cunoscută a panslavismului, cu care stă într'o ideală legătură expediția rusească din anul revoluției. Pe atunci se sămănase printre Rutenii din Ungaria, un rosofilism, prin aparatul cărui s'a infiltrat și s'a dus la îndeplinire și mișcarea națională a Rutenilor din Galiția.

Cu dezvoltarea conștiinței naționale dispăru curenții rusofil în Galiția, a cărui ivire se poate atribui numai nemulțumirii cu regimul polon. În Ungaria însă Maghiarii parcă voiesc să verse apa cu copil cu tot.

Pentruca să nimicească curenții rusofil, persecutau peste tot orice manifestație de caracter național, chiar și atunci, când aceasta sta pe baza influenței galițiano-ruteană, dușmană oricărui curent rusofil. Ba chiar și influența ruteană din Galiția e perhorescată și devine imposibilă în urma

ochiului de Argus al guvernului. Și acum avem un curiosum: Ideia adevărat națională ruteană n'a putut să se împământească în sânul Rutenilor din Ungaria, dar însușirea națională, care erupe în cei singuratici, n'are alt sprijin decât tradiția despre o eliberare din partea Rusiei. Insuși guvernul lucra împotriva putinței de a ține treaz în Ruteni, un simțământ național curat rutean, care înseamnă lupta contra Rusismului. Deaceea, când guvernul maghiar și-a propus să scoată o revistă ruteană, am avut prilejul să vedem, că aceea se tipărește, în lipsa oricărui sentiment național și în lipsa unei limbi literare proprii, într'un amestec de slavonă-rusească-ruteană — și cu năzuințe spre ungurește.

Că o astfel de stare e cea mai mizerabilă garanție pentru intențiile guvernului, e mai presus de orice îndoială. Dar asupritorii sunt orbi.

Aceasta e în teză generală situația poporului rutean.

Cât poate fi socotit ca factor politic fiind într'o astfel de stare, e evident.

Dar posibil, că votul universal mult așteptat, va aduce vr'o schimbare. Această situație tristă a Rutenilor din Ungaria descrisă aici e în anumită măsură destinată, a atrage atenția la Rutenii din Galiția, cari numără o populațiune de peste 3 milioane. Dar propria lor luptă împotriva hegemoniei polone, interesul, ce-i absoarbe cu totul lupta Rutenilor din Ucraina, unde ce-i vr'o treizeci milioane Ruteni (Ucraini, Rușii mici) duc o luptă și mai grea împotriva domniei și naționalizmului rusesc, dar nu în ultimul rând și intoleranța maghiară, care tîmbrează orice activitate drept panslavism și deci o persecută: esplică în de ajuns, pentruce Rutenii din Galiția nu și-au propus încă drept datorie sistematică, a influența în spirit național dezvoltarea Rutenilor din Ungaria.

Cu totul altă icoană ni-se prezintă ochilor nostri, dacă privim situația Rutenilor în ceealaltă jumătate a Monarhiei

IN AJUN*)

— Schiță. —

Amândouă sunt frumoase: și mama și fata. Toată lumea spune că seamănă ca două ramuri depe aceeași tulpină. Fetifa-i buclată, cu ochii negri, mari și plini de melancolie. A tuns-o mama băește. Și e sburdalnică din cale-afară; mai sburdalnică chiar decât Nicușor nepotul bunicului, care stă toată ziua cu ochelarii pe nas, și glăsuște ca popii dintr'o psaltichie.

Pe fată o chiamă Mura, pe mamă Cleo. Cum stau alătura pe o sofa turcească îmbrăcată cu satin alb, mama deșteaptă, veghind în somnul liniștit al copilei, pare o leoaică ce-și păzește puiul să nu i-l fure cine-va.

Focul pâlpe în cămin. Amurgul bate în fereastra dela stradă, colorând geamul, pe care gerul a depus ace de ghiață. Pisica toarce pe scăunelul dela sobă din căierul, pe care nu-l mai isprăvește; iar canarul din sală, scoate triluri primăvăratiche, privind țintă de pe stinghia coliviei, la un măgheran înflorit într'un ghiveci.

E ajunul Crăciunului. Zăpada scârțâie sub pașii trecătorilor. Săniile cu zurgălăi trec în sborul fugărilor, iar ștregarii de hăeți își încearcă glasurile pentru Moș-Ajun. E viață, sgomot mare pe stradă.

Cleo se ridică încet din brațele copilei, care face în somn o mișcare de nemulțămire, l-i sărută ușor fruntea și se duce la fereastră. Se așează pe un scaun și privește aiurea.

*) Din volumul „Pribeagul” care va apare în curând.

Deodată gândurile o duc în urmă cu șase ani, atun i, când a sărutat-o Costin întâiu.

Era tot în ajunul Crăciunului. Căzuse și pe atunci zăpadă, din mila Domnului.

Ca și acum ardea focul în cămin, sburau fugarii în clinchetul zurgălăilor, și era sgomot mare pe stradă. Ca și atunci cântă canarul din sală și pisica toarce pe scăunelul dela sobă. O dar ea numai e cea de-atunci!

Trecut-au șase ani de sbucium, de revoltă sufletească, în care și-a îngropat rând pe rând visurile din tinerețe!

A fost crudă lupta dintre vis și realitate. Din această luptă s'a născut suferința ei!

O! de nu l-ar fi cunoscut pe Costin, cum ar fi trăit de liniștită!

Dar el i-a aruncat iluzia unui vis frumos; i-a dat speranța unei vieți fericite, și pe urmă s'a retras, răpindu-i și liniștea sufletească. Totuș nu-l urăște! Simte numai așa un gol în jurul ei, și un dor năvalnic, care mereu o îndeamnă să-i ațină calea, să-i vorbească, să-l certe, și să-i arate toată mângâierea de care-i copleșit sufletul ei!

Costin! De ce i-se umple ochii de lacrimi când pronunță cu drag numele lui? Și de ce-i arde inima de un dor nemărginit?

O! dacă în nopțile de veghe când toți ai casei dorm, când numai ea își toarce firul gândurilor, dacă atunci ar răsări el ca dintr'o minune, l'ar cuprinde în brațe și l'ar ucide 'n sărutări!...

Dar vremea trece, anii se duc, el nu mai vine, și ea tot mai mult îmbătrânește. Numai inimal sârmana ei inimă, rămas-a tot nebunatică de odinioară, credincioasă unei iubiri sfinte, răsărită din necunoscut.

Se înoptase dea binele. Luminile se aprindeau pe strade, rumenind ferestrele cu o lumină palidă. Focul în cămin era pe sfârșite, și o căldură moleșitoare se făcuse în casă. Copiii nerăbdători începuseră să strige cu Moș-Ajunul. Gerul se înțețea, și lumea trecea tot mai grăbită spre casă.

De-odată Mura făcu o mișcare, se ridică plină de voioșie, cu obraji rumeni ca un bujon și zice:

— Mamă dragă, vino să-ți spun cum am visat pe Moș Crăciun.

— Cum l-ai visat, puica mamei?

— Era cu barba albă și avea necaz mare pe mine, că nu mi-a dat din sacul lui nici bomboane, nici păpușe.

— Vezi dacă nu ești cu minte? Nu ți-dat nimic Moș-Crăciun. Dar uite, dacă 'mi promiți, că n'ai să mă mai superi, am să rog pe Moș-Crăciun să-ți aducă la noapte și bomboane și păpușe.

— Ei, parcă eu nu cer lui Dumnezeu.

— Și dacă-i ceri?

— Dacă-i cer, el îmi dă de toate; căci mai bun și mai mare decât Moș-Crăciun. Nu așa mamă?

— Da, puilul mamei.

— Și cum e Dumnezeu mamă?

austriace, despre cari am amintit în introducere, precum și în Rusia.

În urma buneii voințe a onor. Redacțiuni voi vorbi despre aceasta într'un al doilea articol.

Dr. Vladimir Kuschnir.

Din Austria

Cabinetul

Bienert în Cameră

— Dela corespondentul nostru special. —

Viena, 17 Ianuarie.

Azi, Marți la amiază s'a prezentat noul guvern al Austriei înaintea parlamentului. Sedința cea dintâi după sărbători, a fost deschisă la 11 dimineța. Deputații în număr aproape complet; pe galerii mult public, mai ales dame. Se dă semnul și miniștri intră în sală; premierul *Bienert* în frunte, apoi generalul *Georgi*, ministrul instrucției publice *contele Stürgkt*, *Dr. Hochenburger* dela justiție, *contele Wichenburg* dela interne, ministrul de finanțe *Dr. Meyer*, ministrul de comerț *Dr. Weiskirchner*, *baronul Widmann* dela agronomie, ministrul lucrărilor publice *Dr. Glombinski*, ministrul muncii *Marek*, *cavaler de Zaleski* pentru Galizia. Toți au haină și cravată neagră; generalul *Georgi* uniformă. Și se fac ovații, fiecăruia de către partizanii săi. *Weiskirchner* prezintă colegului său *Widmann* câțiva deputați creștin-sociali, *Cehii* se grupează în jurul lui *Marek*, *Polonii* se adună lângă *Glombinski* și *Zaleski*, care în timp ce stringe mâinile se i-se înting, cu dreaptă își face deja notițe.

Prezidentul *Dr. Pattai* deschide, miniștri se așează, deputații se duc la loc. S'a isprăvit cu prietenia. Abia începe

— Tot așa ca Moș-Crăciun, dar e mai bătrân, are barbă mai albă și iubește mai mult pe copiii cu minte.

— Are barba tot așa de albă cum e zăpada?

— Da, drăguță cum e zăpada.

— Și dacă oi fi eu cu minte de tot îmi dă păpușe și bomboane atât Dumnezeu cât și Moș-Crăciun. Da mamă?

Da. Și Cleo o prinde în brațe, o alintă și o sărută cu drag. Merge apoi de scoate dintr'o cutie ascunsă fotografia lui Costin. O privește lung, o sărută cu patimă și se pornește pe un bobot de plâns.

— Dar de ce plângi tu, mămică?

— Așa, că-mi vine.

— Te-a supărat domnul din fotografie?

— Da, mamă dragă.

— Atunci să-i spunem lui Moș-Crăciun și lui Dumnezeu, să nu-i mai dea nimic frumos de lumea asta: De ce te-a supărat așa de rău?

Tictacul deșteptătorului de pe masă își ardează lunga cărare. Intunericul s'a lăsat în pată casa, numai cărbunii din cămin mai aruncă cântelieri de sub cenușe, ca un stol de amintiri de sub vâlul uitărei!

De odată se aude sgomot de pași la ușe. Cătușă aleargă strigând: vine tata!

Cu intrarea lui în casă intră și pacea. Dar bucuriul crește tot mai mult în taina inimii înghețate.

Const. A. Giulescu.

Bienert: „Chemat de Majestatea Sa apostolică în fruntea guvernului, am onoarea a mă prezenta împreună cu colegii mei înaintea înaltei Case“, și deja nu întârzie a-l întrerupe *Cehii* radicali: *Afară! Afară!* Pe banca acuzaților! *Afară!* Dar, nime nu se sperie de acest tumult, mai puțin șeful consiliului de miniștri. Liniștit continuă a-și ceti programul, și dela cele dintâi cuvinte se vede, că guvernul nu este „politic“ acesta este „administrativ“, un cabinet de funcționari numiți. *Voim să guvernăm țara fără orice considerații de partid. și ne obligăm a fi drepti și nepreocupați față de straturile sociale, și vom purta grijă de trebuințele tuturor în măsură egală.* Acesta este miezul declarațiilor sale, și partea esențială a discursului, din care vom aminti încă promisiunea de a realiza *facultatea italiană*. Termină accentuând lipsa imperativă de încredere și echitate reciprocă.

Cehii cer discuție despre programul guvernului, propunerea lor este respinsă, în vederea budgetului ce nu este încă votat. După o întrerupere scurtă, într'adevăr urmează cetirea și discutarea proiectului de budget. Vor începe vorbirile lungi; deputații se apropie de eșire, galeriile român goale. C.

Politica în Ungaria

In pragul obstrucției? — Reforma codului penal militar. — Un ziar unguresc despre discuția asupra băncii austro-ungare. — Declarațiile lui *Bánffy* despre sufragiu universal.

Arad, 20 Ianuarie n.

Relațiile dintre partidul guvernamental și opoziție devin tot mai acute. Mulți membri ai partidului din opoziție, deosebit cei din partidul *justhist* ar începe chiar și o obstrucție tehnică în chestia băncii dar se abțin, ca să nu provoace revizuirea urgentă a regulamentului Camerei.

Noi, Românii, nu putem aproba nici sistemul de luptă al opoziției, care împiedică numai rezolvirea celei mai mari și mai importante chestii: *sufragiu universal*, — dar, ca iubitori de ordine și dreptate desaprobam și procedura majorității, când deodată cu prezentarea proiectului despre privilegiul băncii austro-ungare a cerut și prelungirea ședințelor.

Faptul acesta al prelungirii ședințelor, și acela de-a nu permite oratorilor din opoziție amânarea discursurilor de pe-o zi pe alta, în loc să descurajeze și desarmeze, a agitat și mai mult spiritele și astfel destul de inferbintate și a mărit dorul de luptă.

Un bărbat politic din opoziție bănuim pe d. *Kossuth*. N. R.) a lădat în fața unui ziarist obiectivitatea severă și atitudinea obiectivă a d-lui *Berzeviczy*, președintele Camerei; dar și-a exprimat dorința, ca pentru evitarea neînțelegerilor și lucrurilor care înveninează lupta parlamentară, minorității, să i-se dea teren mai larg de a discuta, ca majorității, care și așa în urma forței numerice însemnate totdeauna învinge. Majoritatea ar trebui să știe că prin pace și seriozitate poate evita orice primejdie parlamentară, iar prin nesocotință și brutalitate provoacă numai turburări și lupte zadarnice.

„*Neue Freie Presse*“ publică în numărul său de ieri o convorbire avută cu un politician ungur (guvernamental?) din care extragem următorul pasaj: „Nu se va face obstrucție, dar dacă totuș

s'ar folosi de această armă, partidul guvernamental nu se va mulțumi cu simpla revizuire a regulamentului Camerei, ci va recurge și el la mijloace mai aspre.

Azi, Vineri, după amiază, ministrul președinte *Khuen Héderváry*, miniștri *Székely* și *Hazay* au plecat la Viena, ca să participe la consiliul de miniștri, care va avea loc mâine înainte de amiază. La consiliul acesta, în care se va redacta textul definitiv al noului cod penal militar, vor lua parte din partea austriacilor, ministrul președinte *bar. Bienert* și miniștri *dr. Hochenburger* și *Georgi*.

Mâine seară, miniștri ungari se vor întoarce la Budapesta.

Un ziar unguresc din Capitală, revenind într'un prim articol asupra discuției din *Reichsrathul* austriac, în chestia prelungirii privilegiului băncii austro-ungare, după ce arată nesocotința și slăbiciunea guvernului ungur, dovedită cu prilejul desbaterilor cu Austria în chestia plăților în numerar, scrie următoarele:

„În ședința de Joi a comisiunii de bancă din *Reichsrath*, s'au consumat și ultimele flăcări ale prestigiului decadent al Ungariei, și cu durere trebuie să constatăm puțina valoare a tăriei și energiei noastre de odinioară. Iată, acesta este rezultatul ultimilor zece ani ai luptelor noastre nenorocite. Sfârșitul trist al rezistenței noastre naționale, de odată a deschis ochii Austriei și a adevărit, ceace și noi știam, dar nu credeam, că în nația ungurească nu este destulă energie și unire, ba chiar nici perseveranță, ca luptând deodată atât contra *Coroanei* și Austriei, cât și a inamicilor interni, să-și elupte recunoașterea drepturilor sale firești. Apoi sfârșește spunând, că partea de câștig ce li-se compete Ungurilor, este durerea pentru lupta pierdută și proba că, probabil, tot așa vom păși și în lupta ce vom trebui s'o purtăm la schimbarea paragrafului 5, care amenință atât de mult constituția ungurească.

Baronul Bánffy — fostul satrap — fișpan al com. *Bistrița* — *Năsăud*; — fostul premier intolerant și șoven; și mai ales, privityor la noi, cel mai implacabil persecutor al naționalităților; aderentul și exponentul cel mai fervent și neîmpăcat al *ideii de Stat unitar maghiar* — a trecut și pân'aci prin o curioasă evoluțiune politică; echivocul în felul lui de-a fi și a face, de-a vorbi și de-a făptui n'a lipsit niciodată; nici când însă duplicitatea lui, până la ridicol perfidă, nu s'a prezentat atât de clar, ca în momentul, când — prezident al legii regnicolare pentru promovarea sufragiului universal, egal secret și pe comune — face propagandă intensă acestor idei.

Liga sufragiului universal, idea și necesitatea ei, nouă tot d'auna ne-a fost simpatică, fără reserve. La prima veste despre înființarea ei ne-am bucurat din suflet. Eram doar și noi de mult convinși, că această Ungarie feudală, intolerantă, șovenă, numai așa se va putea consolida ca Stat productiv, în stare să rezolve marile probleme moderne ale statelor, numai așa se va putea încopcia în cultura și progresul Europei occidentale, dacă înainte de toate și va reforma baza principală a condițiilor sale de existență, care nu poate fi alta decât sufragiu universal, egal și secret. Eram doar și noi convinși, că înfăptuirea sufragiului universal ne-a aduce și pe noi, cu un pas macar mai aproape de credință posibilității, ca cuvântul, atât de mult discutatei păci se va face trup. Cuvântul dorințelor noastre este doar glasul milioanele neîndreptățite — iar sufragiu universal este delegarea buzelor celor ce plâng. Iar cu milioanele nedreptățitor de azi, ajunși mâine îndreptățiti, ne vom înțelege sigur mai ușor decât cu puținii privilegiați de azi. Reservele ce ni le-am impus față de liga sufragiului universal, ni le-a stîrnit

Credit pe ipotecă, pe cambiu
și pentru oficianți mijlocește

HERZOG SÁNDOR

ARAD, str. Weitzer János 15. — Telefon nr. 376.

poate în mare măsură faptul, că Banffy, arhitect-șoveanul și prin urmare retrogradul Banffy a ajuns să fie presidentialul celei mai progresiste ligi regnicolare ungurești.

La 19 I. c. s'a ținut un mare meeting al negustorilor și industriașilor din Budapesta. Br. Bánffy le-a dezvoltat esența sufragiului universal și influența lui, privitoare la dezvoltarea comerțului și industriei din țară.

Caracteristic însă, că nici un cuvânt nu are, acum democratul baron, privitor la cea mai grea boală de care suferă azi țara, la chestiunea naționalităților, cu toate că se ocupă de toate mici-mărunturile rele, cari băntuie azi țara și prezintă sufragiul universal, ca singurul medicament salvator.

Pentru noi sunt de interes capital constatările făcute de Banffy, marele meșter al abuzurilor electorale, chiar privitor la aceste abuzuri. El le spunea comercianților și industriașilor: „Mai cu seamă pentru negustorimea dela provincie e chestiune de existență faptul, că votarea va fi secretă sau nu, pentrucă, aproape toți acești mici negustori, au licența de birt, de trafic și de monopolul sărei. Iar în viitorul apropiat vom avea încă și monopolul petrolului și al chibriturilor. Oficiilor financiare ori când le e cu puțință, să nimicească pe acești mărunti samsari ai Statului. Nici prin minte nu îmi trece, să agit coardele unor gravamine particulare de partid, dar alegerile deceniilor trecute și mai ales cele din urmă alegeri au dovedit, că Statul și oficiile sale, cât ce resimt numai puțințică lipsă, să și știu folosi de asemenea abuzuri“.

Constată apoi, ca nerăsturnabil, adevărul, că sistemul nostru actual electoral e absolut învechit și că nici o clasă, sau pătură socială nu mai poate fi mulțumită cu el. Constată, că parlamentarismul maghiar într'adevăr nici nu e parlamentarism și numai la aparență centralist, de fapt e teren liber de exploatare, pentru acele cercuri egoiste de interese, cari dominează azi și în comitate.

Abuz și exploatare! Din aceste două constă constituționalismul maghiar. Clasicul martor e Bánffy.

Noi ne bucurăm de astfel de constatări. Dar baronul Bánffy ierte-ne totuși, dacă-i contestăm sinceritatea aderenței la sufragiul universal, egal, secret și pe comune.

Noi îl știam și-l știm și azi, ca pe cel mai neîmpăcat luptător pe terenul realizării practice al ideii de Stat unitar maghiar, în concepțiunea sa cea mai absurd-extremista, iar această concepțiune a Statului nostru esclude a limine ideea adevăratului sufragiu universal. O știm aceasta de la răspusalul Kunz Ignác, cel mai mare teoretician al acestei idei. Și aci zace duplicitatea lui Bánffy.

Indemnăm pe onorații cititori a se abona la ziarul „Românul“, organul autorizat al comitetului central executiv al partidului național român din Ungaria și Trasilvania.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an	28	Cor.
Pe 1/2 de an	14	„
Pe 3 luni	7	„
Pe 1 lună	2'40	„

Pentru numărul poporal:

Pe 1 an	4	„
Pe 1/2 de an	2	„

Pentru România numărul

de zi pe 1 an	40 franci
pe 1/2 de an	20 „
iară numărul poporal	10 „

Numărul poporal va apărea în fiecare săptămână Vineri dimineața.

Abonamentele, inseratele și toate scrisorile referitoare la administrarea ziarului se vor adresa: Administrațiunii ziarului „Românul“ — Arad (Str. Battyányi nr. 2), iară scrisorile privitoare la partea redacțională se vor trimite: Redacției ziarului „Românul“ — Arad (Str. Battyányi nr. 2).

Fapte și lucruri din România

— Voci din presă — Inamovibilitatea funcționarilor dela ministerul cultelor și instrucțiunii publice —

Presă guvernamentală din Regat, se ocupă în mod stăruitor de inamovibilitatea funcționarilor superiori din ministerul cultelor și instrucțiunilor publice, decretați inamovibili prin legea făcută în 1900 de d. Sp. Haret.

Omul politic pus în capul acestui minister, vine cu un program nou, cu o direcțiune precisă, ori, pentruca acest om politic, să poată lucra, trebuie să se găsească în perfectă comunitate de vederi, cu funcționarii, cari îi ajută direct în aplicarea programului său. O direcție nouă, cere personal nou, care să nu fie înregistrat în alt partid și care să nu fie preocupat numai de a servi interesele aceluia partid, pe care îl simpatizează.

Pentru susținerea acestor argumente, se arată, că chiar profesorii liberali, nu au putut să-și stăpânească grija și indignarea, ce le-a produs proiectul de lege, prin care se acorda stabilitatea actualilor directori și inspectori, dela ministerul instrucțiunii publice.

Mai citează de asemeni păreri d-lui Teodor Vasiliu, deputat al colegiului al II-lea de Iași, profesor secundar și membru al majorității liberale, făcute în discuția generală a legii d-lui Sp. Haret și prin care se constată, că acei pe care d. Sp. Haret îi declară inamovibili, sunt cunoscuți, ca agenți politici ai ministrului.

Dreptul

de vot al ofițerilor

Ziarele liberale din țară, precum și cele conservator-democrate, au ridicat iarăși chestia dreptului de vot al ofițerilor.

Ziarul „L'Independance“, al partidului liberal, se pronunță contra promisiunii dată ofițerilor de-a lua parte la vot.

„La Roumanie“ recunoaște că este un drept pe care Constituția îl dă ofițerilor, dar nu-i convine, că în timp ce unele guverne trecute au oprit ofițerii dela vot, guvernul actual, să le dea voie să voteze.

Ziarul „Seara“, spune: că nici odată nu s'a luat o hotărâre generală și egală în această privință. De obicei ofițerii au fost lăsați sau opriți să voteze, după cum se bănuia că vor vota pentru sau contra guvernului.

Se proceda și cu ofițerii după cum se proceda cu toți acei alegători, asupra cărora guvernul avea înrăurirea hotărâtoare.

Noi credem, spune același ziar, că din moment ce Constituția le dă dreptul de vot ofițerilor ei pot să-și exercite și suntem convinși, că ofițerii vor ști să aibă acea ținută demnă, pe care situația lor le-o impune.

Donațiune

făcută clubului militar din București

Dr. N. Filipescu, ministrul de război, a donat suma de 200 mii lei, clubului militar din București, pentru începerea clădirii, unui palat acestui cerc.

Ciocnire

de trenuri din gara Bălteni

Iași. — Astă noapte la orele 1, o groaznică ciocnire de trenuri s'a întâmplat în gara Bălteni lângă Vaslui,

În gară sosise trenul de marfă No. 505 venind din Vaslui.

Cu 12 minute mai târziu trebuia să sosească din spre Iași trenul de marfă No. 808. Din cauza vântului puternic lumina semaforului s'a stins. Mecanicul trenului 808 care nu știa aceasta a dat în stație peste trenul care se afla acolo.

Ciocnirea a fost foarte puternică. Mașinile au suferit mari stricăciuni. Opt vagoane au deraiat. Șeful trenului anume Plevitz și frânarul Anton Mihai au fost grav răniți. De asemenea au fost grav răniți focarii mașinelor.

Alți cinci frânari au fost mai ușor răniți. Mai multe trenuri din Iași și Vaslui au plecat la fața locului. Pagubele sunt însemnate.

Groaznic

Incendiu la Botoșani

Eri la orele 8, un puternic incendiu izbucnit la casele d-lui dr. Alienbaum unde se afla instalată fabrica de tricotaj Iliu Valter.

Focul fiind alimentat de un vânt puternic, flăcările au cuprins întreaga clădire întinzându-se și la casele vecine. Din cauza vântului, întreg cartierul dinspre miază-este este amenințat.

Pompierii lucrează din răzputeri pentru localizarea incendiului.

Puternică

furtună la Botoșani

Botoșani, 18. — O puternică furtună s'a deslănțuit astăzi asupra orașului nostru.

Mai multe case au fost descoperite garduri dărâmate.

Serbarea Bobotezei

în București.

Eri, ziua bobotezei, s'a oficiat în București cu o deosebită solemnitate.

La ora 11 și jumătate, serviciul divin a fost oficiat de către S. Sa Mitropolitul primat, asistat de întregul cler mitropolitan. La această ceremonie, au asistat d-nii miniștri, d-nii prezenți și membrii corpurilor legislative, care se găseau în Capitală, membrii înaltei Curți de casație și compturi, ale Curților și tribunalele întregul corp profesoral, d. primar al Capitalei asistat de consiliul comunal, membrii camerei de comerț, ofițerii superiori și funcționarii superiori de Stat.

În momentul când S. Sa Mitropolitul Primat, a aruncat sfânta cruce în apă, tunurile din dealul Spirei, au tras obișnuitele salve. După terminarea serviciului religios a avut loc defilarea trupelor.

Pierdem

gimnaziul din Brad!

Bradul — Populația — Felul ocupației — Atotputernicia jandarmului — Comerțul Bradului — Ticăloșie omenească — Administrațiunea comunală — Primarul Krasznay ne atacă — Slăbiciunea noastră — Inteligența românească — Școala civilă de Stat — Gimnaziul nostru în pericol — *Nepăsare culpabilă.* — Măsuri grabnice de mântuire — Banca românească „Crișana“.

Se învâle ziuă cu noaptea când sosesc în Brad. Prin atmosfera cețoasă îmbibată de vapori, cu cerul morocănos și aspru cu greu pot desluși din deschizătură largă a Crișului perdută 'n zare, turla de tablă argintată a bisericii românești, pe crucea căreia reflexul soarelui care moare presăra cele din urmă bătaie de raze aurii.

Drumul nu e tocmai ușor de făcut, mai cu seamă dacă o iei apostolește, — dela gară spre oraș fiind cam depărțitor. Pe jos se desghețase și piciorul n'avea spor la mers. De sus din cerul învâluit într'un covor cenușiu-incolor, — o bură de ploaie se cernea încet și liniștit făcând drumul și mai anevoios.

Iuții pasul spre oraș. Nu mai aveam mult căci mai merserăm puțin și îndată întrai pe o stradă îngustă, de unde eșii într'o deschizătură mai largă, un fel de piață întunecoasă ca o peșteră. Abia se vedea un felinar — lampă cu petrol licărind o lumină slabă departe într'o colitură de stradă.

Fără să mai întreb, făcui câțiva pași, dădui la stânga și întrai. Unde o eși să lasă! Dar o nimerisem bine, intrasem tocmai la hotelul „Național“, proprietatea d-lui Ștefan Albu, profesor și actul director al gimnaziului.

Se 'nțelege, multă polologie n'am mai făcut, cum eram oboșit și plin de apă, m'am culcat.

A doua zi des de dimineață a ieșit, am dat o roată și, iată-l acolo unde munții oboșiți se vedeau și dealurile se bitorcă; iar valea tot mai largă se lasă, pe malul stâng, ba pe amândouă malurile Crișului, se află situată frumoasa așezare românească numită Brad.

E un orașel care, dacă ar avea străzi mai drepte și mai lungi, și ar fi și mai bine întreținut și mai bine iluminat, ar fi chiar un orașel frumos. Cum însă e o așezare eminaminte românească și cum în el se află și, vezi doamne! un gimnaziu românesc, stăpânirea nu vrea să facă nimica, ba din contră nici nu-l ridică la rangul de orașel, dându-i o judecatorie, ci îl ține cum îi place în limbajul vremii să-l întituzeze „nagyközség“.

Populația, cu cea din Valea Brad-ului curat românească, afară de lucrătorii străini de pe la minele (băile) de aur, numără cam la 3000 de suflete. Cea mai mare parte din locuitori se ocupă cu plugăria, vând pământuri în țarină. Unii, mai puțini acuma, sunt tăbăcari (argăsitori de piei), alții lucrează în minele de aur; iar alții sunt birjari și chirigii pentru adusul mărfurilor și a sărei, care o aduc de la Deva cu căruțele, nefiind linie ferată.

Aci jandarmul se socotește mai la larg, aci el nu e numai un fel de păzitor modest al ordinii sociale, ci un adevărat

arbitru social. Cuvântul său aci e sentință definitivă, iar vârful baionetei sale cea mai desăvârșită putere executivă.

Comerțul, afară de câteva firme foarte onorabile, ca Cuteanu, Obădău, și încă vr'o 2—3, ca și în alte părți românești, se află în mâna străinilor, în special a ovreilor. Ți-e mai mare jalea și indignarea, mai cu seamă dacă te brodești într'o zi de Joi, când e târg de săptămână și vin oamenii de la țară să-și târguiască sau să vândă câte ceva, să-i vezi pe nenorociții noștri săteni, cum ies din cărciumele ovrești prostiți de spurcatele și otrăvitoarele beuturi. Bărbați și femei, nu fac de cât doi-trei pași și cad rostogolindu-se buștean în șanțurile de pe marginile drumului unde și rămân; iar administrația râde, îi pare bine.

În toate țările din lume s'au luat în timpurile mai noi, măsuri și contra otrăvitorilor de băuturi și contra celor ce se îmbată pe stradă. La noi contrarul — se iau măsuri și încă drastice — contra celor ce nu otrăvesc și nu se îmbată. De sigur că trebuie să fie așa, altfel cum s'ar adevăra vorba: *Ca la noi la nimeni.*

Administrațiunea comunală în acest centru curat românesc o aleg și o formează comercianții evrei și lucrătorii străini dela minele de aur cari se știe cât sunt de potriviți. Sunt, cei dreptul și câțiva membri români, între cari și protopopul Vasile Damian, deputat dietal, dar ei sunt în minoritate. Actualul primar al Bradului — polgărmester — cum a început să i-se zică, e un oarecare Krasznay, al cărui merit singurul și cel mai mare e că e fratele fisolgăbirăului dela Baia de Criș. S'au împărțit frații Krasznay asupra acestui ținut românesc cum se împărțiau în vechime Cesarii romani pe provinciile imperiului.

*

Un fapt nemai pomenit de grav, de jignitor pentru noi Români, ni-s'a povestit și încă cu mare îndrumare de către toți Brădenii cu cari am avut întâlniri. Iată-l: Deputatul dietal d. Vasile Damian, protopopul tractului fiind în acelaș timp și membru la comună, s'a dus într'o zi când se ținea ședință ca să ia parte și d-sa în calitate de membru. Cum se întâmplase să sosească puțin după ce se începuse desbaterile, fără să se așeze undeva pe o bancă sau pe un scun, roagă pe „Măria Sa“ primarul Krasznay, să citească protocolul pentru ca să ia și d-sa cunoștință de ce s'a discutat mai înainte, la care, primarul fără să se scoale de pe scaun și cu un ton imperativ, răspunde...

— „Trecem mai departe, n'avem timp de pierdut pentru un membru care n'a sosit la vreme“.

La acest răspuns atât de provocator al primarului Krasznay, deputatul nostru, fala noastră, protopopul nostru — spuneau oamenii mânăniți — a plecat fără să riposteze cu nici un cuvânt.

Dintre membrii români prezenți nu s'a găsit niciunul să pue la locul său pe primar pentru această necuviință și s'a văzut lucru ne mai închipuit ca doi Evrei să se ridice și ei indignați și să spuie primarului: „că nu se cuvenia să se poarte astfel cu protopopul Damian, care e și deputatul cercului.“

Ce face inteligența românească din Brad? Cum își petrece ea vremea și cum

și cheltuiește ea energia sufletească?

Popor, s'o asculte și s'o înțeleagă e destul și plin de duh românesc, numai să vrea această inteligență să-l miște.

*

De vreo câțiva ani s'a înființat ș'aici o școală civilă de Stat. Prin fel de fel de promisiuni, de meșteșuguri au ademenit pe copiii de români și au populat această școală.

Aceștia nu stau cu mâinile în sân ca noi. Au cumpărat un loc mare afară din oraș, au strâns fonduri și în primăvară poate se vor și apuca de zidit. E vorba să facă o școală cu 6 clase și poate mai târziu și cu 8.

Până atunci noi stăm și nu facem nimic. S'au strâns vreo 200,000 de cor. pentru noua zidire. Nu-i de ajuns, ar trebui mai mult „vr'o 300,000“ îmi spunea d. Albu.

Ei bine, oamenii hotărâți să facă ceva încep și cu atâta și vor vedea pe urmă cât mai trebuie. Să se înceapă odată că de isprăvit s'or găsi iar bani. Dar nu! Ai noștri nu fac așa; ei știu una: să se plângă!

Banii stau și hârțiile așternute la Conzistoriul din Sibiu stau și ele nerezolvate; iar gimnaziul stă și el tot în clădirea veche și tot cu 4 clase.

Până când? Până într'o zi când școala civilă de Stat va avea 6 clase și un local mare încăpător și-apoi elevi las'că vin ei dela gimnaziul nostru. Când ne vom trezi și noi, o să fie prea târziu, și n'o să avem nici elevi și nici guvernul n'o să ne mai dea autorizație, motivând și cu drept cuvânt, că este deja o școală secundară de Stat în Brad și e destul aceea, nu mai e nevoie și de alta românească ca să-i facă celei de Stat concurență.

Și-atunci — mă rog — nu ajungem la desființarea gimnaziului nostru? Cei în drept — ba nu — cei datori, să răspundă! În loc de atâta nepăsare de interesele cele mai vitale ale neamului nostru din aceste părți, mai bine cu toții: profesori, director, public, protopop, beneficiind de împrejurarea fericită ce e acum și de ajutor dietal, să stăruiască din răspuneri la forurile competente, la Sibiu și la Budapesta și, cu un minut mai înainte, până ce nu începe a se ridica școala civilă de stat, să se și înceapă lucrările pentru noua clădire a gimnaziului și să se obție dela guvern ridicarea treptat, din an în an, cu câte o clasă. Profesorii se obligă să facă un plus de ore și pentru clasa a V tot cu leafa aceasta, numai s'o vadă odată urnită. Acuma mai e timp, căci dacă se scapă și ocaziunea aceasta, zădarnic ne vom mai tângui.

Banca românească „Crișana“, ai cărei conducători au dat dovezi și până acum că stau nu numai să facă afaceri strălucite, dar știu să stea și la înălțimea chemării lor în fruntea unei asemenea instituțiuni românești, ar putea lua asupra sa clădirea noului local, avansând ca împrumut ipotecar suma ce se va complecta și prin subscripții ulterioare și prin dăruiri benevole.

Să dea Dumnezeu s'audă cei chemați și să se pună la lucru.

Coresp.

Litere. — Arte — Serbări

SPOVEDANIE.

*Părinte dragă, am greșit mereu...
Că te iubesc! Dar nu-s de vină eu
Că nu ai ochi de sfânt.*

*Și ce-s de vină, că ursit de sorți,
Sfinția ta pe aceleași căi te porți,
Că psalmu-ți este frânt?...*

*Desleagă-mă... și drumul să-l deslegi,
C'om mai umbla cu suflete pribegi,
Pustii pe-aceleași căi...*

*Ne-om pune amândoi sub pătrafir
Și amândoi vom bea dintr'un potir, —
Ca să scăpăm de răi...*

Cornelia Langa.

CÂNTEC NOSTALGIC.

Am auzit un cântec nu știu unde

Și nu știu când l-am auzit...

Și 'mi place

*Și 'mi umblă 'n gând și parcă mă cu-
[prinde*

Un dor adânc, ciudat, nedeslușit.

Am auzit un cântec nu știu unde

Și nu știu când l-am auzit...

In suflet

Asemenea iubirea se ascunde

Și nu pricepi în urmă ce-ai simțit.

Acum când te revăd și mă pătrunde

Acelaș dor adânc și ne 'mplinit,

Imi pare

C'am auzit un cântec nu știu unde

Și nu știu când l-am auzit...

Alex. St. Vernescu.

Din carnetul lui Emil Isac

MOȚUL

Iubesc Moții. Oamenii aceștia au suflet mare ca munții lor, gândurile lor sunt înalte și fața lor e senină ca o zi frumoasă de vară.

Privirea lor e înțeleaptă și e privirea suverană a omului — o, doar ei privesc din înălțimea munților la fumul orașului; lor nu le pasă, că în jos, în văi fierbe viața și clocotește fur-tuna lumii.

Aștia sunt puterea noastră românească. Aștia sunt viața română, care nu se 'ndoale de nici un vânt — ținta acestora e: la soare, aproape de soare...

Moții nu plâng, nu li-e teamă de noapte; ei nu-s mici la suflet, ca noi orașenii... Ei vulturi — noi corbi; ei trăesc pe stânci — pe noi ne bate praful și roua pământului...

Am văzut un Moț la un târg de fân... Era spătos și frumos, ca un tetrarh, fața lui era înruginată de ploile și soarele munților — avea ochi frumoși și dinți ca ipsosul. Vindea fân. Călușul lui mocănel era înhamat în o cocie cu grindele verzi, și mirosul sănătos al fânului străbătea peste toate.

Moțul sta lângă cărută și privea în soare — în jurul lui vuiu orașul, suna viața; fumul fabricilor, trăsurilor, glasurile, poftetele și oamenii înaintau — Moțul sta nemișcat și aștepta să-i vină cumpărători.

Și veniau cărduri de Ovrei — căputul lor mirosia a usturoi și a păcat; ochii lor roșii ca de șobolani scânteiau cu răutate — și vorbeau un graiu sălbatec — cules de pe câmpiile desertului.

Și Moțul îi privia, îi tot privia...

Și s'a apropiat de Moț un Ovrei gras, cu lanț de aur la brâu și cu zulufi lângă ureche. Avea mâni albe de trândăvie și speculă, se vedea pe fața lui că în viață n'a mirosit nici când flori curate...

Și prinzând în mână fân, întrebă-a Ovreiul, c'un glas subțire, ca de vespă:

— Cum dai fânul mîi?

N'a răspuns în curînd Moțul. Ingălbenise fața lui de frumoasă. Că lui, pădureanului, i-a cutezat să-i zică „măi“ — o fărîmătură de om, stors și frînt ca o păpușe rea a vieții.

Ardeau în mînie turbată ochii frumoși ai Moțului și după o lungă tăcere spuse răgușit:

— Tăie nu ți-l vînd...

Și Ovreiul s'a tîrît rușinat, ca un șearpe bătut.

Matineul dela Crucea albă

Eri la orele 5 după amiază, în fața unei săli arhi-pline, a avut loc în matineu, serbarea organizată de comitetul d-șoarelor române din Arad.

Serbarea a avut un succes deosebit, atât din punct de vedere moral, cât și material.

În partea întâiu a programului, d-na Hortensia Veliciu, — a cântat cu deosebită măiestrie la piano: Moskovsky: Valse și doine naționale. D-na Marilina Bocu, cu un talent desăvârșit a recitat poezia „Sburătorul“ de Eliade Rădulescu. D-șoara Florica Cioran, o spontană apariție în Arad, a cântat cu duioșie Bizet „Hambanera“ din „Carmen“, b) Sorban „Insuram'ași însura“, c) „Mândruliță de demult“. D-nu Cihan, redactor la ziarul „Tribuna“, a fost la înălțime, recitând anecdota „Cine-i Nuhăm“ de T. Speranță.

O mențiune deosebită merită d-șoarele Anica Burdan, Florica Crișan, Livia Dumitrescu, Anicuța C. Pop, Georgina Pop, Zenuța Popovici, Angela Radovan, Stela Suci, Marioara Trailescu, Livia Vătan și Viorica Ursu, care au executat cu o eleganță uimitoare: „Hora“, „Chindia“ și „Hațegana“. Toate d-șoarele purtau costumul național și au fost călduros aplaudate de numeroasa asistență.

După terminarea spectacolului, a avut loc în restaurantul „Crucea Albă“, o cină comună, după care a urmat dansul. În asistență rămărc următoarele d-șoare: Flora Bonciu, Delia Plopu, Anuța C. Pop, Georgina Pap, Marioara Trăilescu, Florica Crișan, Livia, Tuli și Minerva Dimitrescu, Vioara Ursu, Livia Vătan, Sida Ursu, Florica Cioran, Anuța Burdan, Zinuța Popovici, Aurica Iancu, Cornelia și Olimpia Ciugudean; d-ne: Oncu, Herbay, Vuia, C. Pop, Bontescu, Vasilon, Goldiș, Miclea, Mihulin, Antonescu, Vătan, Velici, Pap, Trăilescu, Burdan, Ispravnic și Ciugudean. Dansul a luat sfârșit la ora unu noaptea.

Tinerimea română din Chior și jur va da un bal în sala „Hotelului central“ (Kovács-vendéglo) la 22 Ianuarie 1911 n. Inceputul la 7 seara. Intrarea de persoană 3 cor., de familie (2 membri) 8 cor. Venitul curat e destinat pentru scop cultural.

Un clasic

În polemica, ce se porni imediat, după-ce d. Duiliu Zamfirescu își rosti discursul inaugural la „Academia Română“, noul academician scris — gândindu-se fără îndoială numai la sine și neavînd în vedere efectul asupra publicului — și aceste cuvinte: „Eu, care m'am luptat să învăț grecește, ca să pot ceti pe Platon; și care l-am

cetit întreg“... Astăzi, când negura de urată dușmănie, care încunjurase memorabila polemică, a dispărut, când prin urmare nimeni nu te mai poate bănuși de simpatii ori antipatii personale, astăzi cuvintele acelea sincere încă tot mai stărnesc în sufletul meu o admirație, pe care o cred îndreptățită. Fiindcă dintre sutele de bacalaureați, cari au terminat vre-un gimnaziu românesc de 25 de ani încoace, nici unul numai știe grecește, afară de profesorii de grecește; și fiindcă d. Zamfirescu încă n-a învățat grecește în gimnaziu, căci atunci nu s-ar mai fi luptat să învețe.

Și ne pare rău de timpul pierdut cu orele de grecește, când târziu, iar pentru unii din noi prea târziu, ne dăm seama, că oameni de o cultură înaltă și scriitori mari pun un mare preț pe cunoașterea literaturilor clasice, și când trebuie să recunoaștem, că noi Românii nu le cunoaștem nici în traducere.

Atunci iei în mână traducerea vre-unei tragedii grecești, și după ce ai citit-o, stai uluit și nu înțelegi cum se face, că nu ai cunoscut toate aceste opere de-o simplă și armonioasă construcție, înainte de ce ți-ai bătut capul cu problemele dramelor moderne. Și îți aduci aminte de profesorul de grecește, care te silea să vezi în el un nou Jupiter tonans cu căciula fuguiată în cap în locul pletelor tremurătoare și ți-e milă de bieții băieți, cari și azi trebuie să caute în jocul neliniștit al razelor de soare silaba lungă și „ultima scurtă“ ori ciubucul câte unui perispomenon.

Un profesor din România, d. Popa Lisseanu, s-a gândit să scape pe școlari de atmosfera aceasta nesuferită, redactând o revistă, în care să apară scurte studii relative la cultura și literatura Grecilor și Romanilor și fragmente traduse din operele celor mai cunoscuți autori clasici. O parte din traduceri, ar fi făcut-o elevii, în cari numai în felul acesta s-ar fi deșteptat la timpul potrivit interesul pentru anticitate. Ar fi fost o revistă, care ar fi sămănat în multe privințe cu „Floarea Darurilor“ (1907) redactată de d. N. Iorga, care dădea traduceri din literaturile moderne. Una numai apare, cealaltă n-a apărut, poate din aceleași motive: lipsa de orientare și desinteresul unui public, care crede că se poate lipsi de o cultură mai înaltă.

Nouă însă, cari știm să ne alegem o țintă tot mai depărtată și tot mai înaltă, de câteori am ajuns la un popas, ne pare rău și de una și de cealaltă. Și deaceea nu ne putem bucura în destul, când vedem anunțată apariția unei noi traduceri în limba românească. Iar când d. N. Iorga a anunțat tipărirea „Coșula din județul Botoșani“, care manuscript este traducerea românească dela 1635 a istoriei lui Herodot, „uimirea și bucuria“ noastră n'a fost mai mică decât aceluia ce-a descoperit manuscriptul. Aici să mi-se permită o mică laudă de sine, pe care, îndată-ce mi-o fac singur, sunt conștiu, că nu o fac pentru mine: În Iunie 1909 editorul, d. Iorga, semnază prefața, în Iulie mi-am cumpărat cartea, în August am mântuit cetitul ei.

Cele dintăiu pagini ale volumului de peste 500 de pagini (Vălenii de Munte; Tipografia „Neamului Românesc“) le cetești mai greoiu, până când te obicinuești cu sintaxa veche românească. Dar și următoarea caracterizare a traducerii din prefața d. Iorga îți dă curaj și-ți deșteaptă interesul: „Autorul traducerii lasă la o parte tot balastul zadarnic de arheologie, toate locurile obscure, cari nu puteau fi pricepute fără cunoștințe speciale de anticități, toate datinile fără interes și unele din pornografiile cele mai grosolane. Este vădit deci, că Eustratie Logofătul, autorul traducerii, a avut în vedere nu anume pe specialiști, cari pot ceti pe Herodot și în original, ci s-a gândit îndeosebi la publicul mare.

Incepui să cetesc cu o oarecare îndoială. Dar când dădui la pag. 6 de numele lui Candaulus și Ghighes și când descoperii și eu, ca alte sute de cetitori, tragica povestire, din care Fr. Hebbel făcu neperitoarea sa tragedie „Inelul lui Ghighes“, atunci abia am înțeles, de ce nu poate zice nimeni, că-ți pierzi vremea cu cetitul clasicilor greci și romani. Pe paginile următoare

se ivesc nume cunoscute: Arion, cel scăpat de delfin, Solon și Crösus, Licurg, Themistocle, Marathonul, Thermopilele și Xerxes.

Numai dintr'o astfel de istorie înțelegi însemnătatea oracolelor pentru Greci, cum fu cel dela Delphi, care adese-ori dă un răspuns perfect asemănător cu ghicitorile noastre. Și când vezi, cu câtă obiectivitate, ori mai bine naivitate, povestește Herodot, că se întreba oracolul și se avea în vedere la săvârșirea faptelor sfaturile „vrăjilor“, că visurile erau adeseori cele mai puternice motive (odată, VII, 12—19, dai de o intrigă întreagă țesută de visuri și prin visuri), cari îndemnau la fapte, când în această „istorie“ povestirea unei întâmplări seamănă mai mult a poveste decât a istorie, când dai de legende și tragedii familiare ori dacă găsești capitole întregi despre crocodili, șoareci, furnici și alte multe curiosități, atunci asameni pe acest Herodot cu alți istoriografi și te bucuri, că poți stabili singur timpul istoriografului de-acum 2000 de ani.

Nu vei uita îndemânatica caracterizare a popoarelor și interesul deosebit pentru cultura lor (v. capitolele despre cultura Perșilor pagina 56—59, Babilonenilor și deosebit de frumoasele și interesante capitole despre cultura Egiptenilor, pag. 104—118). Un capitol de roman primitiv este povestirea despre dragostea Tătarilor și a Amazoanelor (pag. 241—244) precum și răpirea Elenei lui Menelaus, cea cântată de Homer. Multe trivialități și pornografii, cari în atmosfera acestei cărți a vechiului cronicar elin, pare-că nu ți-se par atât de urite ca dacă le-ai auzi povestite astăzi în saloane, și glumele de un umor bătăran (pentru noi, cei de astăzi), cari însoțesc povestirea despre uzurparea domniei Magilor prin Darie ori cea despre tămăduirea lui Feron, orbit, fiindcă în mânia sa a dat cu o sulită în valurile Nilului, acest Feron, un și mai vechiu „Armer Heinrich“ al vechei poezii germane, — ele toate desăvârșesc icoana „clasicului“ Herodot.

Acest clasic găsește adese-ori cea mai potrivită expresiune, în care îmbracă vecinice adevăruri, cum sunt acestea:

„Iar mai grozavă decât toate este minciuna, și al doilea, a fi dator“ (pag. 58); „Și vezi, cum tot în case înalte tună și trăsnește, și în copaci înalți săgeată cu aceste săgeți; pentru că drag este lui Dumnezeu, toate câte sunt mărite a le smeri“ (pag. 362), și „Pentru că lucrurile mari cu mari primejdii se și agonisesc“ (pag. 378). Atât de vecinice sunt astfel de cugetări, încât putem da o probă din scrisul d-lui Iorga însuși, care a descoperit traducerea lui Herodot, și care scrie la 1909 în „Istoria bisericești românești“ II, 304 variând sentința din Herodot dela pag. 362 astfel: „nu e de mirare, dacă personalități mai puțin răspicate, ca unele ce nu atrag fulgerul prin marea lor înălțime“. Cred, că asemănarea aceasta nu va fi întrebuițată ca un punct de acuzație.

Dar eu sunt unul dintre cetitorii, cari cetesc cărți vechi, gândindu-se totdeauna și la stările politice și culturale ale timpurilor de astăzi. Un scriitor ca Herodot are și în privința aceasta înțietate. De pildă nu se va gândi oricare cetitor la popoare de astăzi, cari încă țin să aibă Dumnezeu lor deosebit, când găsește în Herodot următoarele rânduri: „Acești Traci săgeată și dau cu sulită în sus când tună și fulgeră, înfricoșând pe Dumnezeu, socotind cum alt Dumnezeu nu este fără de numai al lor!“ — La marginea multor locuri din Herodot cetitorul atent poate adăuga astfel câte-un „azi“, care îndeamnă la receptura pasagiului.

În cartea IV, cap 80 scrie Herodot: „Așa se feresc de tare Tătarii de obiceiurile străine“; VII, 213, în care e vorba de Ephialtes, trădătorul, ori cum îi zice traducătorul în vechia limbă românească „adevărat vicleanul Grecilor“; VIII, 79, unde vorbește despre Aristide, care „mearse la sfat și chemă pre Themistocle, carele era lui foarte nepriiaten (dușman); ci pentru mărirea primejdiei aceea, uită el toate și-l chemă afară“, ca să se sfătuiască cu el, cum să apere patria comună în contra dușmanului. — Ori ar putea lăsa rece pe cineva jertfirea ambiției, pe care o aduce o cetate puternică ca Athena, când era vorba cine să aibă comanda, hătmânia peste flotă? Herodot povestește: „Și stând împotriva ceilalți, lăsară (cedară) Athenienii, socotind să apere pe Greci; și socotiră cum, de se vor prici

pentru hătmănie, va pieri Grecimea. Pentru că pricea de un neam atâta ieste mai rea decât un războiu de un neam tocmit bine, cât iaste mai rău războiul decât pacea.“ (pag. 429.)

Dacă mai adăugăm, că limba traducerii este bogată în cuvinte și locuțiuni vechi, cari au o mai mare îndreptărire a fi reintroduse în limba literară decât multe din neologismele de azi, și dacă ne gândim, că această traducere s'a scris înaintea celei dintâi cronici moldovenești în românește, a lui Gr. Treche, vom fi cu toți recunoscători d-lui Iorga, fiindcă a tipărit manuscrisul și a pus astfel la îndemâna profesorilor de românește și grecește precum și la îndemâna tuturor acolora, cari se interesează și de literatura mai veche, una din cele mai prețioase opere ale literaturii noastre pentru neînsemnata sumă de 5 lei.

Alexandru Bogdan.

Revista revistelor.

Din București ni se anunță apariția a trei reviste „Actualitatea ilustrată“ pornită de d. Ludovic Daus, „Săptămâna literară și politică“ și „România nouă“.

D. Ioan D. Filitti a tipărit o broșură în care publică un articol privitor la chestia națională din Transilvania, în care arată cum mândria de neam a Românilor „învinge trufia maghiară în pasiunea de opresiune ce o simte Statul-Ungar și o manifestă în orice prilej. Au stat neclintiți în luptă, falangă neobosită, cot la cot, umăr la umăr și cu piepturile înainte“. Broșura, care mai conține scrisori privitoare la Björnson, care a luptat cu energie contra asupririi naționalităților din Ungaria, merită a fi citită cu toată atențiunea.

Parcelările de moșii și Români

Cunoscutul publicist și politician maghiar Mattyasovszky Miklós a tipărit acum de curând în limba franceză o carte despre parcelările de moșii din Ungaria. În ultimii 10 ani ne spune, că s'au parcelat 613 moșii cu o extindere de 552,000 jugăre catastrale.

Foarte bine. Parcelarea moșiilor mari însemnează înaintare, progres: brațe muncitoare, lipsite pânăci de prilejul, cum și unde să-și folosească mai bine puterea, capătă pământ; moșiile mici totdeauna sunt mai bine și mai cu folos lucrate, decât cele mari, produc mai mult prin urmare sporesc bunăstarea; micii proprietari, sunt de fapt susținătorii țării, cu sângele și cu banul; în urma trudei lor, din brazda adâncă și neagră, răsare și crește pânea cea albă pe sama bogatului. Foarte bine dar, ca milioanele de brațe dornice de muncă, să li se dea prilejul muncii: pământul.

Dar să ne punem o întrebare: din cele 552,000 jugăre parcelate în cei din urmă 10 ani, câte au ajuns în mâni românești?!

Durere, prea puține. Aproape nimic.

Statul, nu că să fi ținut seamă, de lipsa mare de pământ ce-o resimte, atât de dureros țaranul nostru, da purcede chiar împotriva intereselor lui. Unde a parcelat statul și mai cu seamă în ținuturi românești — ni-a trimis Ciangăii pe cap. Ținta era, nu să ne ajute, ci să ne slăbiască, să ne maghiarizeze, să ne nimicească.

Dela Stat dar, nici pentru viitor să nu așteptăm prea multe. Să ne deschidem însă noi ochii. Rolul băncilor noastre ar fi să fie promovarea parcelărilor. Vom reveni. Și rugăm pe toți cetitorii noștri să ne țină în curent, cu parcelările ce se vor face prin partea locului lor și să ne vestească, dacă undeva se vor oferi moșii de vinzare.

Emigrările și parcelarea

Starea noastră economică și politică, nu se poate asemăna mai perfect, cu starea nici unui popor din Statele europene, decât cu a Polonilor din Posen, oprimați din partea Prusiei, în același fel, poate însă nu și în aceeași măsură cum suntem noi asupriți: înțelegem toate naționalitățile.

Aceleași cauze își au între împrejurări asemeni, aceleași efecte.

Dela 1900 până la 1909 au emigrat din Ungaria 1,171,743 de oameni. Chestiunea emigrării e vecinicul prilej de plâns și al presei maghiare. „Világ“ scrie, că, numărul acestor șurii e pulsametrul bolei Ungariei, dovada gravei sale maladii.

Adevărat. Ce e însă cauza boalei?! Detentorii puterii, ocârmuitorii țării spuneau, că necultura e singura cauză. Și nu-i adevărat. Și se mângăiau, că și la noi, ca și în Germania progresul cultural va asana temporala maladie a emigrării.

Mulți credeau felului acesta de gândire. Și nu voiau să recunoască, că cel mai mare imbold, ce-l determină pe cutare nenorocit să-și părăsească pământul drag al nașterii e neîndurata sărăcie, lipsa de pământ, lipsa prilejului de muncă. Și cu toate că vedeam și noi cu ochii, că nu cei săraci cu duhul și prea mult răbdători luau și iau în mână bățul pribegiei, ci dinpotrivă chiar cei mai buni, cei mai puternici, cei mai știutori, căci ei presimțiau doar mai aspru foamea și sărăcia — și noi eram aproape să credem, că pribegia fraților noștri încă va înceta, dacă îi vom avertisa prin articole de gazetă, sau prin predici bine încheiate, că ce primejdie îi așteaptă dincolo de apelé mari.

Credem, că dovada venită din însăși Germania despre adevăratele cauze ale emigrării, ne va îndrepta și nouă ochii asupra adevăratelor cauze, iar cunoscând cauza vom ști, să lecuim și să prevenim răul.

Max Sering, profesor al Universității din Berlin, a scos de curând o carte despre evoluția raportului de proprietate în legătură cu emigrările din Prusia. Și constată, că deși la apariția emigrării prusienilor a încetat, faptul e, că ținuturile dominate de latifundii, mari proprietăți s'au depopulat totuși. Locuitorii s'au concentrat în focularele mari industriale — n'au părăsit imperiul german, dar Prusia junkerilor se depopulează.

E cert, spune Sering, pe baza datelor statistice, că în ținuturile acele ale Prusiei unde sunt moșiile dominante mai mici de 20 hectare: numărul populației crește rapid; unde moșiile dela 20—100 hectare sunt în majoritate: populațiunea dela sate stagnează, iar în propriul zis Ținut Posen, Țara asupririi, asemănătoare nouă a Polonilor, adevărata Țară a junkerilor, mari proprietari prusieni — populațiunea a scăzut grozav. Latifundiile, lipsa de pământ e dar cauza depopulării și totodată și a neculturei, căci și cei puțini rămași acolo, scrie Sering, sunt culturalicește mult inferiori, celor din ținuturile binepopulate.

Să tragem consecvențele: emigrare nicări ca la noi în țară, durere și la poporul românesc; sărăcia, lipsa de cultură n'avem s'o invidiem față de nici o altă țară, latifundii, moșii fără hotare unde te uiți cu ochii. Ce-i dar cauza sărăciei nemulțumirii, neculturei noastre?! Marea proprietate, între celelalte multe! Ce e leacul?! Reclamarea parcelărilor și pe seama poporului nostru, între celelalte multe! Vom mai reveni de altcum.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Sărbătoarea Botezului în Arad

Sfințirea apei în Arad s'a făcut și de astădată, ca de obicei, cu mare pompă bisericească. La serviciul divin din catedrală a pontificat P. S. Sa *părintele Episcop diecezan Ioan I. Papp*, asistat fiind de: Roman R. Ciorogariu protosingel, Vasile Beleş protopop, Gheorghe Popovici ref. bisericesc, Gavril Bodea, Traian Vățian, dr. Teodor Botis, preoți și diaconi: dr. Iustin Suciu, Cornel Lazar și dr. Lazar Iacob.

Cu acest prilej P. S. Sa Domnul Episcop a dat masă de gală, la care au luat parte: Roman Ciorogariu, Vasile Beleş, dr. Nicolae Oncu, Ioan Luca, dr. Sever Ispravnic, Truția, dr. Aurel Demian, Sava Raicu, N. Marcu, I. Ittu, D. Cuzman, Gheorghe Popovici, Gavril Bodea, Traian Vățian, Ioan Moldovan, Virgil Antonescu, Iosif Moldovan, Dimitrie Popovici, Gheorghe Popovici.

RECURSURI

Inceputul fumatului. În luna Octombrie a anului 1492 Cristofor Columb descoperitorul Americii a debarcat pe țărmurile Cubei. Doi marinari, cari au fost trimiși înăuntrul Cubei, au văzut o mulțime de indigeni, în mâni cu niște mototoale aprinse. Fumul ce eșia din ele îl trăgeau în piept Las Casas, cel dintâi mitropolit din Cliapa spune că mototoalele Cubanilor erau făcute din frunze presate. Un capăt al mototolului se aprindea, iar celalalt îl sugeau. Acest mototol se numea „tabacos”.

Acesta e începutul fumatului de tutun, care în vremurile noastre s'a ridicat la un însemnat rol economic și social. Din America, nu peste mult a fost adus și în Europa. Cortez în anul 1518, a trimis tutun lui Carol V iar Jean Nicot a trimis încă la anul 1559 un dar de tutun Ecaterinei de Medicis Walter Raleigh, de-asemenea a tratat cu tutun pe Elisaveta, regina Angliei.

Din Anglia s'a adus tutun și în Olanda și de-aici s'a adus în coloniile Olandei din Asia și Africa așa, că în curînd obiceiul de a fuma s'a întins peste tot locul.

O eroină

din timpul războiului ruso-japonez.

Se anunță din Moscva: La ospățul Cavalerilor ordinului Sfântu Gheorghe, care s'a celebrat la masa ofițerilor, atențiunea generală, a fost ațintită asupra unei tinere fete, îmbrăcate modest și care se așezase la masă printre bărbați. Ea purta pe piept, crucea militară a Sfântului Gheorghe și medalia militară, din timpul războiului ruso-japonez.

Henia Wassilievona Kritzky, astfel e numele acestei fete, n'avea decât 17 ani, când izbucni războiul dintre Ruși și Japonezi.

La începutul campaniei, tânăra fată fugi dela căminul părintesc și se duse pe câmpul de luptă.

La început, ea servi ca infirmieră, în cartierul general dela Kharbine. Viața aceasta însă o plictisea; ea nu visa decât bătălii.

Într-o zi își taie părul, se îmbracă în haine bărbătești și se angajează ca soldat.

La asaltul dela Poutilo, unde Rușii dădură luptă înverșunată, tânăra fată, fu rănită la cap și la un picior.

În stare gravă, nenorocită fata fu transportată la spitalul dela Tehelvabinsk, unde după câteva săptămâni, eși complect vindecată.

După aceasta, ea se angaje din nou în al 109-lea regiment de infanterie, cu care luă parte la 9 August 1905, la bătălia dela Kholitow. În această zi, ea se făcu cunoscută printr'un act deosebit de bravură și devotamente. Astfel, ea scăpă de sub un acoperământ de pământ, provocat de explozia unui obuz, pe sublocotenentul său anume Brakhmann și pe maiorul medic Zulotoff.

Pentru această bravură, tânăra fată fu decorată. Nimic însă, nu bănuia sexul său. La regiment, ea era înscrisă sub numele de Constantin Kritzky, și nimic din apucăturile sale, nu-i trădau sexul.

După terminarea războiului, intrând în viața civilă, biata fată avu foarte multă bătaie de cap, pentru a-și proba sexul.

Parlamentul ungar.

Ședințele dela 19 și 20 Ian. ale Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Ședințele Camerei, au atras în ziua de Joi multă lume. Culoarele erau pline cu deputați, iar galeriile pline de lume. La ordinea zilei era titlul proiectului de lege asupra prelungirii privilegiului băncii comune, dar nici d-nii deputați nici publicul nu veniseră atrași de acest obiect. „Affair”-ul dintre ministrul Hieronymi și deputatul Zboray era atracțiunea. Toți erau curioși, ce are să urmeze: atacuri, insulte, scandaluri — ori pace.

Cu o înscenare bine întocmită, s'a adus incidentul Hieronymi-Zboray la un sfârșit pașnic, dar totodată și pușintei comic. Și îndată au părăsit cei mai mulți dintre „părinți patriei” sala ședințelor iar publicul de pe galerii a plecat cu acelaș sgomot, cum pleacă dela teatru la sfârșitul unei comedii: rizând voios și făcând glume.

Eri, Vineri s'a continuat discuția asupra proiectului, mai bine zis, asupra titlului. Sala aproape goală, public ascultător foarte puțin.

Ședința dela 19 Ianuarie n. a. c.

Preș. **Berzeviczy**. Inceputul la 10 ore 30 m. Nainte de a intra în discuție asupra obiectului pus la ordinea de zi, președintele **Berzeviczy** face mențiuni despre incidentele regretabile petrecute în decursul ședinței de ieri a Camerei.

În acelaș timp declară, că până când cei interesați nu vor recunoaște că într'adevăr au adresat cuvinte insultătoare, nu ia nici o dispoziție, și pentru aceasta îi invită să se pronunțe în această chestiune. Deputatul Zboray, nefiind prezent în sală, se trece la ordinea zilei.

Primul orator: Iuliu **Kovács** face o digresiune asupra spiritului exclusivist de partid, care orbește pe oameni și nu-i lasă să recunoască adevărul. Așa și în chestia băncii autonome. Într'un sgomot continuu, în cât abia i-se auzea vocea, oratorul continua lungile sale expuneri fără a-l interesa mult impaciența auditorului, care aflase că după acest orator are să ia cuvântul Zboray, eroul scandalului de ieri, și de aceea doria un grabnic sfârșit al discursului d-lui deputat Kovács.

Toate au capăt și astfel și cuvântarea deputatului Kovács s'a sfârșit.

Zboray luând cuvântul, expune cum s'a petrecut incidentul de ieri între d-sa și ministrul Hieronymi. Sunt informat — spune Zboray — că d. ministru a glumit. Dacă e așa, îmi exprim părerea de rău pentru cele ce am spus și rog să se considere ca nespuse.

Ministrul **Hieronymi**: Declară că într'adevăr a glumit ieri și se bucură că Zboray recunoaște că tot incidentul se atribuie unei neînțelegeri.

Ședința dela 20 Ianuarie n. a. c.

Președinte: **Berzeviczy**.

După autentificarea procesului verbal al ședinței premergătoare ia cuvântul deputatul Desideriu **Polónyi**, fiul fostului ministru de justiție.

Oratorul arată, că chestia băncii nu e de natură pur economică, cum își dau silința să o prezinte unii, ci este în primul rând politică.

Îndeosebi oratorul se ocupă pe larg cu paragraful V al proiectului de lege.

Ca încheiere oratorul își dă însă intențiunile pe față. Conul **Polónyi** tânărul, prezintă un proiect de concluz, în senzul căruia: *Camera să stăruie, ca la toate instituturile de bani din țară, să aibă obligământul de a se folosi de limba maghiară și ca toți funcționarii băncilor din patrie să fie cetățeni ungari.*

După aceasta ia cuvântul Elemér **Hantos** (guvernamental) care apără banca austro-ungară și arată cu date de pe timpul crizei financiare din anii 1907 și 1908, cât de corectă a fost procedarea acestei bănci.

Mezőssy Béla vorbește contra proiectului și respinge cu indignare atacurile presei guvernamentale eșite din biroul de informație și îndreptate contra coaliției. Discursul lui a fost ascultat cu mare atențiune.

Baronul **Madarassy Beck** i-a răspuns lui Hegedüs la atacurile contra băncii.

Ministrul preș. Khuen-Héderváry i-a răspuns lui Mezőssy, că atacurile presei îndreptate contra coaliției nu izvoresc din biroul de informațiune.

Láng Lajos: Apără tendința opului scris de d-sa în chestia cvotei.

Recensământul din Ungaria

— Date din comitatul Cenadului —

Asemănând diferitele ținuturi ale Ungariei în ce privește fecunditatea pământului, fără îndoială Cenadul este Canaanul acestei țări. — Cu atât mai trist apare rezultatul recensământului făcut cu sfârșitul anului 1910 în acest comitat și mai ales, în ceia ce privește creșterea populației. Reiese că în comunele Ambrófalva, Pitvaros, Tornea, Kisiratos, Kevermes, Kunágota, Dombiratos numărul locuitorilor nu numai că n'a crescut, ci dimpotrivă a scăzut simțitor. În comuna românească Tornea scăzământul, e drept, ar fi numai de 5 suflete în răstimp de 10 ani. Peste tot însă e dureros, constatându-se că chiar și în acele comune ale Cenadului, care prezintă oarecare înmulțire de suflete, procentul acesta e atât de neînsemnat, încât abia se poate lua în seamă. Astfel în comuna fruntașă Nădlac, în interval de 10 ani, abia cu 2.7% a crescut numărul sufletelor. În comunele curat românești Cenadul-unguresc și Șăitîn creșterea este abia de 5 resp. 7¹/₂%.

Culegerea datelor statistice acum e în lucru. Este însă de tenut, că dacă într'un ținut atât de mănos, ca al Cenadului, oglinda situației e nemulțămitoare, cum vor eși constatările statistice prin alte regiuni mai lipsite, mai sărace?

Dar ce le pasă marilor patrioți? Creșterea să fie mare în ale țifrei maghiarizașilor!

GLUME.

Marele poet rus Pușchin, a trimis într'o zi țarului Rusiei, un volum din versurile sale, având în loc de prefața, următoarea dedicație: „Versuri de Al. Pușchin, dedicate ca un respectuos omagiu țarului Rusiei. Țarul primi volumul și ca să-i facă plăcere poetului, luă mai multe bancnote de câte 1000, le aranja frumos ca foile unei cărți și punându-le sub, copertă, le trimise lui Pușchin, având ca prefață următoarea dedicație: Versuri de țarul Rusiei, dedicate poetului Al. Pușchin.

După puțin timp, în timpul unui bal dela Curtea imperială, țarul se întâlnește cu Pușchin.

— *Ei, cum ai găsit volumul meu de versuri? îl întrebă zâmbind împăratul.*

Admirabil și aștept cu nerăbdare apariția volumului al doilea Impărate.

Țarul zâmbi, la spiritalul răspuns al poetului și după puțin timp, îi trimise un al doilea volum de bancnote, cu următoarea dedicație: Al doilea volum de versuri și cel din urmă, dedicat poetului Al. Pușchin.

Ultimele informațiuni

De-ale noastre.

Arad, 20 Ianuarie 1911.

Personale. D-nii dr. Iuliu Maniu din Blaj și dr. Valer Braniște din Lugoj, au petrecut ieri și azi în Arad în afaceri de interes public.

Darul Maiestății Sale universitarilor din Viena. Primit știrea, că M. Sa Impăratul și Regele Francisc Iosif a donat o parte a frumosului parc, numit „Augarten“ în favorul tinerimei universitare din Viena. Pe acest teritoriu a dispus să fie mutată casa română țărănească bucuvineană, care era până acum în expoziția de vânat din Viena. Această arată o deosebită dragoste a Monarhului nostru pentru tot ce este românesc.

Donație. D. dr. Emil Monța, avocat Șiria a trimis 10 cor.— ca răscumpărare a felicitărilor de anul nou.

Deces. Marți, 17 Ianuarie n., a fost înmormântat în comuna Fofeldea (lângă Sibiu) veteranul preot Ioan Bunea, în etate de 70 ani. Răposatul a fost unul din cei mai vrednici preoți din orașelul Norich. Era stimat și iubit de toți, model de păstor sufletesc, sfătuitor înțelept al turmei lui, model în ale economiei, model și în creșterea fiilor săi, dintre cari unul este distinsul profesor dela gimnaziul din Brașov, dr. Ioan Bunea, iar al doilea este preot și urmaș al răposatului în parohie.

O pătrunzătoare cuvântare a ținut părintele I. Alexandru; preotul I. Crăciun și d. N. P. Petrescu, directorul băncii Cordiane, arătând meritele răposatului care a fost membru și vicepreședinte al acestei instituțiuni.

— În ziua de 17 Ianuarie n., a fost înmormântat dr. Grigorie Sândeian, medic mont. erarial, mort în etate de 67 ani. Răposatul și-a devotat viața muncii pentru binele familiei și națiunii sale.

Din patrie.

Nesuccesele unei conferințe croate. Coaliția sârbo-croată a deputaților din dieta Croației, a convocat o consfătuire în afacerea băncii independente. Convocarea adunării a fost publicată numai în organele Coaliției. Urmarea a fost, că s'au prezentat foarte puțini deputați. De aceea nici nu s'a putut aduce vre'o rezoluție în privința băncii.

Unii au venit cu ideea, că deputați aleși pentru parlamentul din Budapesta, să-și depună mandatul, ca astfel Banul să fie silit să convoace dieta Croației, ca apoi să-i facă opoziție. S'a discutat apoi și imunitatea deputatului Banjanin, pusă pe tapet și în parlamentul ungar,

S'a constatat, că nici Banjanin, nici Coaliția n'a intervenit la parlamentul din Budapesta în afacerea aceasta.

Nesuccesul adunării a cauzat multă nemulțumire în sânul Coaliției.

Sporirea fondului Marinei. În viitoarea delegațiune se va debata chestia Marinei. În cercuri bine informate se vorbește, că contele Montecucoli va înaintea un proiect amănunțit în privința aceasta.

Cheltuielile ambelor state pentru Marină s'au stabilit azi la 212.6 milioane coroane, cari se vor plăti în decurs de patru ani.

Cheltuielile armatei comune au sporit față de anul trecut cu 40 milioane coroane, dintre cari 1 milion s'a impus din cauza scumpetei transportului pe căile ferate austriace.

Comitat galant. Congregația comitatului Timiș a votat pe seama tuturor funcționarilor săi un adaos de 20% la salariu sub motivul că viața s'a scumpit. Ei bine, dar numai pentru oficianți s'a scumpit traiul și pentru popor și micii proprietari contributari nu? De sigur. Nu e de mirat însă, că congreagația a uitat acest adevăr, când ea este compusă în cea mai mare parte a sa din funcționari și din sateliții acestora. De altfel Timișul a fost totdeauna un comitat năcăjit.

Din străinătate.

Conferință. Deputatul Sas Neugeboren, din Ungaria, a ținut o conferință în Viena, tratând despre: „Situția politică a Sașilor din Ungaria“. În numărul nostru de mâine, vom reveni amănunțit asupra acestei conferințe, de oare ce constatările pe care le face conferențiarul, se referă foarte mult la Români.

Nou aeroplan Vlaicu. Compatriotul nostru, d. inginer A. Vlaicu, lucrează la construirea unui nou aeroplan al său, care se efectuează la școala superioară de arte și meserii în București. În acest scop, d. Aurel Vlaicu a primit din partea ministerului instrucțiunii publice și al cultelor din România, un ajutor de 7000 Lei. Motorul aeroplanului va costa vre-o 12.000 Lei. Se crede, că noul aeroplan va fi gata prin luna Aprilie și va fi superior primului aeroplan construit de d. Vlaicu, care are mari speranțe în noua sa invențiune.

Prima publicație a operilor lui Tolstoi după moartea sa. În ziarul „Ruskoje Slovo“ a apărut opera lui Tolstoi intitulată: „Bastonul verde“. Subiectul operei îl formează o legendă mișcătoare, pe care a auzit-o Tolstoi de la fratele său Nicolae. Lucrarea e un apel către omenire, să facă bine, să iubească lumea și să creadă în D-zeu.

Atentatul contra ministrului Briand. (Amănunte) În camera franceză un smintit a descărcat, în cursul ședinței de Marți, două focuri de revolver asupra lui Aristide Briand, președintele consiliului de miniștri. Premierul a rămas neatins, dar vecinul său, un funcționar superior, a fost rănit la picior. La moment ședința a fost întreruptă. Individul, care a comis atentatul este un maniac. La interogatoriu a declarat cu o liniște stupidă, că a voit să ucidă un ministru, și regretă că cel rănit nu e nici măcar deputat.

Acesta este al doilea atentat contra lui Briand: N'a trecut mult de când (la 20 Noemvrie) alt idiot, un roialist partizan al ducelui de Orleans, a cerat să-l izbească cu pumnul în față, pentru a sfida în persoana lui Statul.

Briand este astăzi unul din cei mai puternici stâlpi ai Republicii franceze; de el s'a leagă toate speranțele cetățenilor. Născut la 28 Martie 1862, el n'a implinit încă 50 ani, are însă după sine cea mai splendidă carieră. A început de jos. Advocat isteț și orator bun, s'a distins în cameră, și a devenit celebru prin genialitatea cu care a pregătit, motivat și susținut ca referent legea despre separarea bisericii de Stat. În 1906, a primit portofoliul instrucțiunii publice în cabinetul Sarrieu (Clémenceau numai cu aceea condiție a primit portofoliul de interne, dacă acceptază și Briand, apoi trece sub Clémenceau la justiție, și în urmă Aristide Briand a fost chemat la 24 Iulie, 1910 în fruntea cabinetului, fiind apreciat ca unul din marii oameni de Stat.

Episcopii ruși și teatrul. A produs mult sânge rău în tagma preoțească modernistă circulara episcopilor polonezi din Rusia, prin care aceștia o-presc preoțimea de a merge la teatru pe motivul, că toate reprezentațiunile din ultimul timp sunt mai mult sau mai puțin indecente.

Cele mai multe ziare zeflemisesc această pozițiune a episcopilor.

Chestia Persiei. Trimisul Turciei la Petersburg anunță, că pactizările dintre Rusia și Germania urmează și acum asupra problemelor din Persia. Rezultatul acestor înțelegeri se va comunica la timpul său și Porții otomane.

Natura glumește. Cu ocazia unor săpături făcute la Venesville, lângă Havre (Franța), pământul s'a năruit peste doi muncitori, astupându-i cu un strat gros de 30 metri. Ca prin minune ei n'au fost striviți, căci pământul a format un fel de peșteră, în căderea lui, în care muncitorii au rămas teferi. Apoi, după ce se mai desmeteciră din spaimă, au aflat o crăpătură, prin care, cu ajutorul unei țevi, comunică cu cei de afară și așteaptă în chinurile nerăbdărei, momentul mântuirii.

Taft filosemit. Abia transpirase declarația președintelui Statelor-Unite, privitoare la nedreptatea îndurată de Peary, și congreagația Evreilor americani a luat hotărârea să roage pe Taft și guvernul său, să intervină la guvernul Rusiei, pentru a protesta împotriva procedurii nedrept față de evreii americani, ale căror pasapoarte primite din Statele-Unite nu le iau în seamă.

Șampania motiv de răscoală. În Epernay (Franța) s'au răscolat țărani împotriva șampaniei, după cum ne vestește telegraful. Să nu vă închipuiți că s'au răscolit conduși de principii anti-alcooliste. Nu, motivul răscoalei era faptul lipsit de tact al proprietarului fabricii de șampanie Perier, care a cumpărat vinuri din Italia pentru pregătirea șampaniei și nu din comunele din împrejurimi, unde prețul era mai ridicat.

Țăranii au dat năvală în pivniță și fabrică, unde era așezată șampania. Au spart tot ce au aflat în cale, așa că paguba fabricantului se urcă la mai multe sute de mii de lei.

Excentricism la femei în Viena. Societatea pe zi ce merge e tot mai mult dornică de surprize senzaționale. Așa se explică și tendința damelor de elită de a da publicului ceva nou, ceva extravagant. De data aceasta se vestește din Viena, că aristocrația de acolo, va aranja în ziua de 20 Ianuarie o serată de frisuri și evantaliuri din toate vremurile. Dama sunt rugate să se prezinte în costum și frizate potrivit timpului ce-l reprezintă costumul. Tot cu aceeași ocaziune se va ține o prelegere despre evoluțiunea îmbrăcăminteii începând dela... Noe până 'n zilele de față.

Bandele grecești. au început să comită din nou atrocități în Macedonia, din nefericire primele lor victime, sunt ear Români.

O familie din satul român din Turca, a fost masacrată de o bandă de briganzi greci; soție, mamă, surori, copii mici și tatăl familiei, au fost asasinați. Numele acestei nenecrocite familii, nu se cunoaște încă. Comandantul unei trupe turcești, a început urmărirea acestei bande. După o luptă care dură câteva ore trei briganzi greci au fost omorâți și unul făcut prizonier. Dintre soldații turci, doi au fost răniți de moarte.

Jurnalele turcești, consideră acest atentat contra Românilor, ca o crimă politică.

Banca comună în Austria. Comisia din Austria însărcinată cu afacerea băncii comune își ține actualmente ședințele sale. Toți membrii sunt pentru banca comună și promite a face cea mai strașnică opoziție cererilor de neatarnare economică ale Maghiarilor. Deputatul ceh Kramar pretinde, ca în direcțiunea băncii să fie reprezentanți mai bine Cehii.

Cehii cer aceasta din cauze economice și nu naționale.

Implinirea cererii lor ar fi un rezultat al acțiunilor, ce le posed Cehii la această bancă. Prin reprezentarea corespunzătoare a Cehilor în conducerea băncii s'ar rezolvi în parte și principiul minorității.

Kramar înaintează o rezoluție în privința aceasta. Alți oratori cehi ca Starzinsky și Kuranda aproabă vederile lui Kramar și accentuează, că într'o chestie de natură economică, cum este cea a băncii, nu este permis a se invoca motive politice.

Constituție în China. Proiectul pentru Constituție înaintat guvernului din China a fost supus unelor schimbări. Conform proiectului se va forma un cabinet ministerial sub președinția principelui Tsching. La sfârșitul anului 1911 se va înființa o lege civilă, comercială și penală. În anul 1912 se vor începe alegerile de deputați în Cameră.

Rețete de bucătărie.

Pui cu pătlăgele (paradaise) vinete.

Curățim puii de găină tineri, îi tăiem mărunțel și îi rumenim în tigae, pe de altă parte luăm pătlăgele vinete, pe cari le-am coservat de vară, le spălăm și le lăsăm în apă să se scurgă vinețea, apoi le tăvălim în făină, le facem sos cu puțină ceapă și foarte puțină făină și le lăsăm să fiarbă, în care mai adaugăm și câteva felii de lămâie curățite de sâmburi și bulion (nutriment gătit din apă fiartă cu carne sau legume) de pătlăgele roșii După ce scade, așezăm bucățelele de pui și servim la masă.

Plăcintă cu carne.

Facem o cocă (turtă) dintr'un chilogram de făină, trei sau patru ouă și puțină sare. Când se deslipește de pe mână, o batem bine și o lăsăm o jumătate de oră; apoi o tăiem bucățele, făcând din fiecare turtă o foaie (pătură).

După ce am prăjit carnea tocată (pisată) în care am adăugat sare, piper, scorțișoară și un ou, o așezăm între foile de plăcintă pe cari le-am așezat în tavă și le-am uns bine cu peană de găscă, apoi facem pentru toată umplutura astfel și așezăm plăcinta pe un foc potolit. O presărăm cu zahăr și o servim caldă.

Gospodina.

BIBLIOGRAFII.

—x—

Au apărut și se pot procura dela Librăria diecezană din Arad:

Viața Nouă. Revista distinsului profesor universitar din București Ovid Densușianu, An. IV. Numărul 22 din 1 Ianuarie v. 1911 a apărut cu următorul conținut:

Al. Gherghel: Din post; Un cântec (poezii); *Ovid Densușianu*: Istoria literară în învățământul universitar (III); *I. M. Rașcu*: Extaz (poezie); *V. Vârcol*: Cu privire la studiul limbei române; *E. Speranția*: Ultima ispită; *Emil Isac*: Heroe Riel (poemă); *D. Protopopescu*: Două statui (poezie); *Din mișcarea intelectuală la noi și în străinătate*. *I. Agârbiceanu*: În întunec.

„Viața Nouă” apare de două ori pe lună și costă pe un an: 9 lei. — Redacția și administrația: *București*, Calea Victoriei Nr. 184.

*

Delavrancea: Luceafărul, dramă în 5 acte	2 50
Moruzi C. D.: Instrăinații, studiu social în formă de roman	2.—
Drăgușanu C. I.: Călătoriile unui Român Ardelean în țară și în străinătate, cu prefață de N. Iorga	1.50
Bănescu N.: Un capitol din istoria mănăstirei neamțului. Starețul Neozil	1.—
Iorga N.: Viața femeilor în trecutul românesc	1.75
Iorga N.: Balada populară românească, originea și ciclurile ei	—20

Fabiola sau Biserica din Catacombe de Eminența Sa Cardinalul Wiseman trad. de Natalia Negru	2 50
Povestea lui Mihai-Vodă Viteazul în versuri	—15
Locusteanu P.: Nevasta lui Cerceluș, farsă într'un act.	—10
Tolstoi L.: Păcat mare	3.—
— Cele din urmă	—70
— Războiul Rusu-Japonez, Desmeteciți-vă	1.—
— Viața, Religia, Patria, Armata, Avere	—10
— Cei cari trăiesc și cei cari mor ultima scriere a lui Tolstoi	—10
Andreev L.: Anatole France, Povești de Crăciun	—10

Biblioteca Lumina:

Nr. 1 E. Gârleanu: Trei Vedenii	
” 2 H. de Balzac: Călăul	
” 3 I. Agârbiceanu: Prăpastia	
” 4 O. Heyse: Prizonerii	
” 5 N. N. Beldiceanu: Un singuratic	
” 6 Alfred de Musset: Mimi Pinson	
” 7 Carmen Sylva: Prințul codrului	
” 8-9 Renan Er.: Viața lui Isus.	
Un număr à 30 fileri.	

La Librăria Diecezană din Arad se pot procura următoarele rechizite bisericești:

Potire din bronz aurit cu disc	36—
Potire „cu păharul” și cu decoruri	65—
Potire cu păharul și discul din argint curat și aurite	120—
Cutie pentru mir la sfântul botez din argint de china	26—
Cutie pentru sfânta cuminecătură la morboși din argint china	30—
Linguriță pentru sf. cuminecătură din bronz aurit	4—
Linguriță de argint aurit	9—
Cădelnițe după ritul ortodox à 20—22—24—30 coroane bucata	—
Cruci pe altar sau portative din lemn frumos lucrate	4—
Cruci din argint de china cu Isus Hristos gravat în cruce și decoruri à 16 și	24—
Cruci din argint china cu Isus Hristos în email și cu decoruri aurite à 24 și	32—
Steluță din bronz aurit	9—
Steluță din argint aurit	15—
Vase pentru apă și vin cu tavă	24—
Litieri din argint alpaca	85—
Prăznicare execuție foarte frumoasă, lucrate pe lemn de tei conform prescrierii bisericești à 9 coroane bucata	—
Ripide din lemn frumos aurite à 20—24 și 30 coroane bucata	—
Cruce la ripide à 24—26 și 32 cor. buc.	—

POȘTA REDACȚIEI

V. Bora. — Vom căuta să publicăm din cele trimise ceva, mai trimiteți, dar mai pe ales.
Cornelia Langa, Mulțumim, să mai trimiteți.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Moșie de vândut.

Lângă Lugoj $\frac{1}{2}$ de ora de calea ferată se vinde o moșie de 217 jug. ca. dastrale (1600 stângeni □). Pe moșie se află case și grajduri corespunzătoare. Peste 200 jug. sunt arător, restul grădini și fanaț. Doritorii de a cumpăra aceasta moșie, să se adreseze la subscrisul

Dr. Aurel Vlad,
advocat în Orăștie (Szászváros).

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru ●
gramofon: ●

Hulló falevél

din „Ezigányszerelem” și din
□□ „Balkáni hercegnő” □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.
Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

Excelentele
mărfuri americane
I. D. BARRY

se capătă numai la

Weinberger János

magazin de specialități de ghete.
ARAD, Andrásy-tér nr. 20.

„Perla Ungariei-de-Sud”.

Cereți cu insistență: **Apă minerală „APOLLO”, de Lippafüred.**

Beutura plăcută pentru antialecooști, nu înegrește vinul, ba chiar îl direge, nu se așază; am ajuns, ca să nu mai recurgem la apele minerale din străinătate. Deoarece apa aceasta minerală excelentă e numită „Giesshübl ungrească” e consult ca în locul apei rele de beut să se întrebuițeze „Apa minerală Apollo”.

E curată, cristalină, fără bacilli, bogată în carbon, nu conține fier, descompune flegma, diuretic și promovează apetitul; e mai ieftină decât soda.

Fiecare sticlă e închisă hermetic. Feriți-va de falsificări. — Se capătă în Arad la Kardos Miklós, Szabadság-tér 12. Telefon Nr. 647, precum și în toate băcăniile și ospătăriile mai bune.

„Someșana“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Deés.

Cu capital social acționar de C. 400000—
Fond de rezervă „ 170000—
efectuează toate operațiunile de bancă.

Acoardă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe lombard, etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5% **interese**, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericești solvește 6% **interese**. Darea de venit o solvește institutul.

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimit cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

Direcțiunea.

Nr. 7. 5—10.

— Mare asortiment de dantele și stofe cu aur. —

Aducem la cunoștința on. public, că magazinul nostru de dantele cunoscut pentru ieftinătatea lui îl vom conduce și pe mai departe, așa, că zilnic ne sosește marfă nouă, **pentru că ieftin numai în**

Magazinul de dantele

(str. Asztalos Sándor)

se poate cumpăra următoarele mărfuri:

Cămașă pentru femei din șifon R. dela	75 cr. în sus
Pantaloni	74 " " "
Rochie de „desubt” dublă I. „glott”	125 " " "
" " " " " Ister	125 " " "
" " " " " mătăasă	375 " " "
Brățier din batist	52 " " "
Rochie din	125 " " "
Mătăasă Taft I. metrul	68 " " "
Mătăasă cu șire I. metrul	82 " " "
Haine pentru copii	75 " " "
Năframuțe, duzina	58 " " "
Cămașă pentru bărbați din șif. R. R. dela	99 cr. în sus
Cămașă pentru bărbați de iarnă	35 " " "
Guler, numai	7 " " "
Manșete, perechea	8—16 " " "
Ciorapi, 3 perechi 50, 90 și 100 cr.	
Scutitor pentru guler	68 " " "
Mănuși glaci	59 " " "
Șal de mătăasă	38 " " "
Modele de lucru de mână din congré	125 " " "
Dantele, metrul	1 " " "
Materii de dantele	25 " " "

Mare asortiment de dantele și stofe cu aur. Stofe metrul cu 75 cr., talii cu 125 cr. — Stofe de lână p. haine bărbătești dela fl. 120. Talii 125 cr.

Rugăm on. public să se convingă despre ieftinătatea mărfurilor noastre. Cu stimă:

Geiger Gyula fiai.

— Filiala celui mai mare magazin de dantele din Ungaria-sudică. —

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în recvizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socioțiile bisericești. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Recvizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, cruci pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prășnicare, cădelnițe, candelă, brânci și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericești.

Recvizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hartele geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

La

Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol. legate în piele cu copcii, 1 vol. 14.50, toate volumele Coroane 172.

„Steaua“

institut de credit și economii, societate pe acții în Românpetre.

Contul Bilanț.

D E B I T		Cor.	f.	C R E D I T		Cor.	f.
Cassa		29282	19	Capital societar		160000	—
Bon în Giro-Conto la banca austro-ungară	829·22			Fond de rezervă	44283·40		
» la alte bănci	3843·84	4673	06	» special de rezervă	2500—		
Cambii		522953	—	» de penziune	4000—	50783	40
Imprumuturi hipotecare		294085	—	Depozite spre fructificare		258517	54
Efecte publice de stat		26613	—	Reescompt		312572	—
Acțiuni		9577	50	Credit personal		67800	—
Losuri		420	—	Avansuri pe efecte proprii		13700	—
Mobiliar	2103·01			Dividende neridicate		1107	—
20% amortizare	420·61	1682	40	Interese transitorii și diverse conturi creditoare		11651	86
Inmobile (Realități)		800	—	Profit curat		18371	75
Interese de rescompt anticipate și diverse conturi debitoare		4420	40				
		894503	55			894503	55

Contul Perdere și Profit.

S P E S E		Cor.	f.	V E N I T E		Cor.	f.
Interese de depuneri		15784	60	Interese de escompt		45687	50
» de reescompt		19690	60	» hipotecare		21813	15
Salare		6083	92	» de cont-curent		114	37
Relut de cvartir		640	—	Venite dela oferte		1419	38
Spese, porto, registre și tipărituri		2796	75				
Dare		2348	86				
Dare după interese de depuneri		1578	46				
Chirie		320	—				
20% amortizare după mobiliar	420·61						
Descrieri din pretenziuni dubioase	635—	1055	61				
Competințe de limbru după salare		26	64				
Percentuațiului		337	21				
Profit curat		18371	75				
		69034	40			69034	40

Românpetre, la 31 Decembrie 1910.

Ioanichie Neagoe m. p.,
director executiv.

Liviu Popescu m. p.,
prim comptabil.

Membrii direcțiunii:

Dr. Alexandru Andressi m. p.,

Trifu Jifcu m. p.,

Achim Topal m. p.,

Adam Crăciun m. p.,

Subsemnații membrii ai comitetului de supraveghere examinând conturile Bilanț, Pierdere, Profit le-am aflat în deplină consonanță cu registrele principale și auxiliare

Românpetre, la 16 Ianuarie 1911.

Dr. Alexandru Birescu m. p.

Simion Jifcu m. p.

Petru Stoica m. p.

Pavel Crăciun m. p.

Aureliu Popoviciu m. p.

Revidat: **Traian I. Marcu** revizor expert.